

N:o 144.

Af herr **J. Bromée** i Billsta m. fl. i anledning af Kungl. Maj:ts propositioner dels med förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag angående skyddsskogar, dels med förslag till ändring af vissa i kap. II och kap. V i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894 meddelade bestämmelser m. m.

Genom Kungl. Maj:ts proposition n:o 46 har förelagts Riksdagen förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag angående skyddsskogar. Vidare har i propositionen n:o 47 föreslagits Riksdagen att antaga bland annat förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelse och till förordning angående skogsvårdsafgifter.

Uti dessa förslag har emellertid, efter vårt förmenande, nödig hänsyn icke tagits till de olika förhållandena i vårt vidsträckta land och de däraf beroende olika betingelserna för skogens återväxt och för vinnandet af erforderlig skogsvård med minsta uppoffringar för befolkningen.

Sälunda har icke heller tillbörlig hänsyn blifvit fästad vid det yttrande angående lämpliga åtgärder för främjande af den enskilda skogshushållningen inom Västernorrlands och Jämtlands län, afgifna af kommitterade, utsedde af Västernorrlands läns och Jämtlands läns landsting, hvilka yttranden med däruti infattande lagförslag sedermera blifvit af nämnda läns landsting godkända.

Då vi emellertid anse dessa senare förslag bättre än Kungl. Maj:ts propositioner tillgodose den för dessa läns förhållanden bäst afpassade skogsvården, så få vi, med åberopande af berörda förslag med tillhörande motiver, som härmed bifogas, hemställa,

att Riksdagen måtte, såvidt Västernorrlands och Jämtlands län angår, afslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag till författningar om vården af enskildes skogar, om skyddsskogar, om skogsvårdsstyrelse och om skogsvårdsafgifter samt i stället för nämnda län antaga hvad landstingen i enlighet med sina kommitterades betänkande i dessa afseenden föreslagit.

Stockholm den 25 februari 1903.

J. Bromée.

S. J. Enander.

Karl Karlsson.

Karl Starbäck.

Johan Olofsson.

Henric Öhngren.

Bilaga.

Yttranden

angående lämpliga åtgärder för
främjande af den enskilda skogshushållningen
inom Västernorrlands och Jämtlands län,
afgifna af kommitterade, utsedde af
Västernorrlands läns och Jämtlands läns landsting.

Protokoll, hållet vid sammanträde i Östersund den 11, 12 och 13 juni 1901 af de utaf Västernorrlands läns och Jämtlands läns landsting utsedde kommitterade för afgifvande af yttrande angående åtgärder för främjande af den enskilda skogshushållningen inom nämnda län.

Närvarande: från Västernorrlands län:

Konsuln Frans Kempe i Hernösand, grosshandlanden G. P. Braathen i Hofvid, häradshöfdingen Teodor Ringenson i Sollefteå, länsmanen Sven August Nordlander i Ramsele, och disponenten Axel Kjellström i Salsåker;

Närvarande: från Jämtlands län:

Borgmästaren I. von Stapelmohr i Östersund, riksdagsmannen Jöns Bromée i Billsta, f. riksdagsmannen Gustaf Erikson i Myckelgård, landstingsmannen Erik Olof Engström i Österede, landstingsmannen Abraham Öhrberg i Gåxsjö, och landstingsmannen Märten Långström i Funäsdalen.

S. D. På därom väckt motion tillsatte Jämtlands läns landsting år 1897 en kommitté, bestående af ofvan antecknade från Jämtlands län närvarande personer jämte numera afidne förre riksdagsmannen Hans Andersson i Bringåsen, med uppdrag att, sedan den af Kungl. Maj:t förordnade kommittén för utredning angående lämpliga åtgärder för främjande af den enskilda skogshushållningen aflämnat sitt betänkande, afgifva utlåtande öfver betänkandet till näst därefter sammanträdande landsting. Efter granskning af kungl. kommitténs betänkanden afgaf landstingets kommitté yttrande däröfver till sistlidet års landsting. Därjämte hemställde några af kommittéledamöterna i motion till landstinget, det landstinget ville godkänna berörda yttrande och tillika besluta att i underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att vid uppgörande af förslag till lagar och förordningar, rörande värden af enskildes skogar, Kungl. Maj:t täcktes taga hänsyn såväl till landstingets tillförene till Kungl. Maj:t öfverlämnade förslag till skogslag för Jämtlands län, som ock till landstingskommitténs yttrande. Denna hemställan blef af landstinget bifallen.

Efter därom framställt förslag beslöt Västernorrlands läns landsting år 1900 dels att ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan, att Kungl. Maj:t ville till landstinget remittera kungl. kommitténs ofvannämnda betänkanden för

att landstinget skulle få däröfver sig yttra, innan betänkandena blefve för Riksdagen framlagda, dels ock tillsätta en kommitté för att, därest Kungl. Maj:t bifölle landstingets framställning, bereda ärendet till nästa landsting, hvarpå landstinget till kommitterade valde de från Västernorrlands län vid sammanträdet nu närvarande.

Enär åtskilliga omständigheter tycktes ställa i utsikt möjlighet till ett samarbete mellan de båda landstingen i den för länen och deras hufvudnäringar högeligen viktiga frågan om vården af enskildes skogar, fattade Jämtlands läns landsting år 1900 jämväl det beslut att, för den händelse tillfälle därtill erbjödes, dess kommitté skulle få samarbeta med kommitterade från Västernorrlands läns landsting, för att, om möjligt, söka åstadkomma ett för båda landstingen gemensamt uttalande rörande vården af enskildes skogar, dock med iakttagande af att hufvudgrunderna i Jämtlands läns landstings förslag till skogslag vidhölls, hvarefter kommittén hade att med de yttranden, därtill samarbetet kunde leda, till nästa landsting inkomma.

Sedan de båda landstingskommittéerna ställt sig i förbindelse med hvarandra och öfverenskommit att mötas till öfverläggning angående vården af enskildes skogar inom länen, hölls första sammanträdet i Sundsvall den 13, 14 och 15 december 1900.

Vid sammanträdet valdes borgmästaren von Stapelmohr till ordförande, hvarefter på förslag af ordföranden kommitterade enades om att behandla föreliggande ämne på så sätt, att följande frågor skulle upptagas till besvarande:

1:o är en lagstiftning angående vården af enskildes skogar inom Västernorrlands och Jämtlands län behöflig? och i så fall

2:o äro kungl. kommitténs förslag till författningar i detta afseende lämpliga för länen? eller, om så icke finnes,

3:o på hvilka grunder böra bestämmelser rörande den enskilda skogshushållningen inom länen hvila?

Dessa frågor blefvo i den ordning, de äro uppställda, föremål för längre diskussioner, hvarefter kommitterade utsågo konsuln Kempe, grosshandlanden Braathen, häradshöfdingen Ringenson, borgmästaren von Stapelmohr och riksdagsmannen Bromée till delegerade att på våren innevarande år sammanträda i Stockholm för att med ledning af öfverläggningarne och de beslut, hvarefter de utmynnat, affatta förslag till yttranden, hvarefter förslagen skulle framläggas vid nytt möte, därtill ordföranden hade att sammankalla kommitterade.

För utförande af det dem lämnade uppdraget hade delegerade sammanträden i Stockholm under tiden mellan den 12 och 23 mars, därvid utarbetades förslag till yttranden öfver ofvanstående frågor.

Vid det möte, hvartill kommitterade på kallelse af ordföranden sammanträdde i Östersund den 11 juni, blefvo följande yttranden och förslag föredragna och efter diskussion godkända, nämligen:

1:o svar på frågan: »Är en lag för vården af enskildes skogar inom Västernorrlands och Jämtlands län behöflig?

2:o granskning af kungl. kommitténs förslag till lag angående vården af enskildes skogar; till förordning angående skogsvårdsstyrelse; till lag angående skyldighet för skogsägare att vid upplåtelse af rätt till skogsafverkning nedsätta

visst penningbelopp; till lag angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd och till lag angående fjällskogar och skyddsskogar;

3:o) förslag till lag angående värden af enskildes skogar inom Väster-
norrlands och Jämtlands län jämte motiver;

4:o) förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelse inom Väster-
norrlands och Jämtlands län, och

5:o) utkast till lag angående skogsvårdsafgifter inom Väster-
norrlands och Jämtlands län jämte motiver.

Ehuru, enligt hvad till kommitterades kännedom kommit, Kungl. Maj:t icke funnit skäligen bifalla Väster-
norrlands läns landstings här ofvan omförmälda underdåniga framställning till Kungl. Maj:t, och således förutsättningen för det
uppdrag, detta landstings kommitterade erhållit, icke inträffat, beslöts dock att
till Väster-
norrlands läns och Jämtlands läns näst sammanträdande landsting
öfverlämna protokoll öfver kommitterades förhandlingar jämte nämnda af kom-
mitterade afgifna yttranden och förslag samt att låta trycka 1,000 exemplar af
handlingarna, hälften för hvardera landstingets räkning. Tillika uppdrogs åt
ordföranden von Stapelmohr, som äfven biträdt som sekreterare, att till chefen
för kungl. jordbruksdepartementet och till kungl. domänstyrelsen öfverlämna
exemplar af de tryckta handlingarna.

Sedan häradshöfdingen Ringenson och f. riksdagsmannen Gustaf Erikson
anmodats att jämte ordföranden underskrifva protokollet, afslötos förhand-
lingarna.

In fidem

I. von Stapelmohr.

Justeradt:

Teodor Ringenson.

Gustaf Erikson.

*Är en lagstiftning angående värden af enskildes skogar inom Väster-
norrlands län och Jämtlands län behöfzig?*

Den starka afverkningen af skog inom länen och det planlösa sätt, hvarpå
den bedrifvits, hafva redan för lång tid tillbaka ingifvit farhågor för att skogen,
länens rikaste näringskälla, skulle inom en ej lång framtid starkt reduceras
så, att allmänhetens välstånd blefve undergräfdt och trävaruindustriens ställ-
ning hotad.

Länge stannade dessa farhågor vid beklagande uttalanden, de där af de
mera förhoppningsfulle afvisades med att skogsförrådet vore så stort och till-
växten så kraftig, att åtgärd för att hämma eller åtminstone reglera skogens
afbrukande ingalunda vore behöfzig utan tvärtom förkastlig, såsom förhindrande
skogshandteringens fria och goda utveckling. Som ett kraftigt skäl mot hvarje
inskridande till skydd för skogen framhölls, att med äganderätten till marken
vore friheten att disponera öfver skogen så fast förenad, att en inskränkning af
denna frihet skulle för skogsägaren kännas som en djup kränkning af ägande-
rätten. Under senaste årtiondet har dock skogaafbrukningen tilltagit och öfvats
på sådant sätt, att äfven de, som förut afgjort motsatt sig ett ordnande däraf,

blifvit betänksamme och börjat framkasta spörsmål om ej ändå något borde åtgöras för att förekomma skogsförrådets utsinande. Tiden för ett bestämdt uppträdande mot sådant missförhållande är också inne, eller rättare har länge varit inne. Under de första skedena af sågverkindustriens starkare utveckling, togs mestadels gröfre, mogen skog, som lämnade såningsprodukter af bredare dimensioner och därpå god tillgång då fanns. Det ansågs ej löna sig att afverka och förarbeta träd af smärre dimensioner, därför att kostnaden för deras utdrifvande och framflottande till skeppningsplatserna var för stor i förhållande till deras värde. Åren medförde dock snart ändring häri. Den fortgående minskningen af tillgången på gröfre träd å närbelägna platser tvang sågverksägaren att fylla sitt behof af virke från aflägsnare bygder och af träd af mindre dimensioner. Allt längre från kusten och allt högre upp mot fjällen började skogsfångsten sträcka sig; och nära nog i samma mån sjönko äfven anspråken på trädens dimensioner. Den under senare åren rådande goda konjunkturen för trävaror på utrikesmarknaden har varit förhärjande för skogstillgången. I saknad af gröfre träd hafva träd af små dimensioner fått tjäna att fylla sågverksägarens behof af råmateriel, men då hvarje sådant lämnar relativt ringa mängd sågad vara, hafva i stället så många flera träd fått tillgripas. Stockantalet af medel-längd till hvarje standard sågad vara har också sprungit upp till omkring 100 procent eller mera af hvad därtill åtgick, då i allmänhet endast träd af 31 cm. vid brösthöjd och deröfver användes. Redan denna omständighet har på ett beklagligt sätt orsakat, att skogsförrådets minskande fortgått allt hastigare år från år, men därtill har naturligen äfven i hög grad bidragit att under höga försäljningspris trävaruexporten tilltagit i omfattning och att det uppstått trämassefabriker som konsumera betydande kvantiteter skog. Äfven för dessa fabriker likasom för sågverksrörelsen köpas skogsmarker för afverkning, och då trämassefabrikerna, kunna förbruka virke af helt små dimensioner, uttages all för dem duglig skog, och marken lämnas ofta i det närmaste kalhuggen och understundom beröfvad möjlighet att ånyo frambringa skog af god beskaffenhet. För en tillfällig vinnings skull hafva sålunda massor af smäckra, lifskraftiga träd fått falla till marken för yxan och sågen.

Kusten af Västernorrlands län är i stor utsträckning härjad för direkt utskjeppning af mintimmer, pappersmasseved, kult, juffert m. m. Stora sträckor inom länen hafva så blottats på skog, som på ett eller annat sätt kunnat användas i industrien, att skog till husbehof för hemmansägaren mångenstädes ej finnes kvar och skogsförnygringen äfventyrats samt stor fara uppstått för fjällgränsens nedgående mot bygden och för klimatets försämring genom skyddsskogarnes uthuggande. Ehuru många undantag äfven finnas, som visa en mera omtänksam hushållning med skogen, särdeles å de skogsmarker, som tillhöra äldre, kapitalstarka bolag, är i det hela det omdömet berättigadt, att skogen vanskötts i så hög grad, att fara hotar såväl trävaruindustrien som länens moder-näring jordbruket.

Sågverksrörelsen inom länen har uppblomstrat och tillfört landet en högst betydlig inkomst. — Under år 1900 torde den för hela riket hafva uppgått till närmare 200,000,000 kronor. — Det behöfver näppeligen påpekas, af hvilken vikt för landet denna inkomst är till utjämnande af handelsbalansen, som år efter år utvisar allt annat än glädjande siffror till landets nackdel. Den stora inkomsten

har emellertid icke uppnåtts utan ett för hårdt anlitande af skogen, hvarför det är att förutse att, om afverkningen får fortgå utan hänsyn till skogens uthållighet, trävarurörelsen skall i brist på materiel hastigt aftaga och den däraf härflytande inkomsten för landet väsentligt minskas.

Trävaruindustriens tillbakagång skall lämna djupa refvor efter sig i landets ekonomi och påkalla botemedel, som ej blifva lätt att finna eller för befolkningen lätt att föredraga. Det skulle därför vara en dålig hushållning att motarbета trävaruindustrien, eller gifva den en stöt så, att den förfelar sin uppgift att på lönande sätt fruktbargöra den tillgång, som, väl vårdad, kan äfven framgent blifva en rik inkomstådra. Men lika kortsynt är det, att låta trävaruindustrien utöfvas på ett sätt, som i sig bär fröet till industriens aftynande; och ett sådant sätt är skogsförrådets utnyttjande utan beräkning af dess uthållighet och utan tillräcklig tanke på huru det bör tillgodogöras på det fördelaktigaste. Man får ej af lockelsen att under en tids höga träpriser förvärfva stora inkomster sluta blicken till för att detta kan ske endast genom uppoffring af ett från gångna tider sparadt skogskapital, som det fordras mycket lång tid för naturen att ersätta, om det ens kan ersättas.

Skogen behöfver skydd, för att ej det nuvarande släktet skall så handskas med densamma, att det blifver till skada för kommande tider och senare generationer. Denna åsikt är nu så vidt spridd, att ett kraftigt ingripande från statens sida icke skall stöta den allmänna meningen, utan snarare mötas af ett beklagande, att det ej kommit förut. Skyddet bör dock vara sådant, att det verkligen afvärjer den hotande faran af skogsförrådets uttömmande och klimatets därmed följande försämring, utan att väsentligen hindra skogförbrukande industriens utveckling. Om den lämpligaste skyddsformen kunna meningarna vara och äro äfven delade. Där om synes likväl enighet råda, att sakens vikt bjuder, att vid valet af skyddsformer varsamhet och försiktighet iakttagas. Här är ej stället för en undersökning om hvad som kan vara att förorda som ett tillfredsställande värn för skogen, men det må dock framhållas, att om äfven skyddssträfvandena skulle utmynna i ett förbud mot afverkning af träd under viss dimension, finnes för trävaruindustrien och dess särskilda grenar, sågverksrörelsen, trämassefabrikationen, pitpropsafverkningen och kolningen med mera tillräckligt materiel af virke, om blott till hvarje industrigren företrädesvis tages hvad som till densamma lämpligen kan och bör användas.

Det goda anseende, som de sågade trävarorna från Norrland vunnit å utrikesmarknaden, härrör hufvudsakligen därifrån, att virket varit fast och kvistrent och af gröfre dimensioner. Detta anseende bör om möjligt bevaras, men därtill fordras oundgängligen tillgång på träd med god stamform eller sådana, som växa högresta, föga afsmalande och med svag grenbildning. Sådana träd lämna rikare utbyte och ringa affall. I första hand böra dessa därför skyddas till dess de uppnått en för afverkning tjänlig ålder och dimension.

Skyddet bör äfven hafva till ändamål att främja framalstrandet af kraftig ungskog och dess utvecklande till träd af god stamform. Men ingalunda må ifvern för att skog skall finnas få gå så långt, att den hindrar borttagande af alla träd under viss dimension, ty detta skulle uppenbarligen vara till skada, ej blott för skogen själf, som därigenom beröfvades de fördelaktiga inflytelser, som en utglesning och friställning, med insikt och omsorg verkställd, hafva på skogs-

föryngringen och de kvarstående trädens utveckling, utan äfven förorsaka onödiga och högst kännbara förluster för skogsägaren, hvilken därigenom skulle hindras att använda en mängd träd, som hafva ringa om ens någon utvecklingsmöjlighet och böra fällas för att ej undergå värdeförminskning.

Den kvantitet virke, som från ett skogsskydd bör undantagas, skall kunna lämna åt trämassefabrikationen och kolningen m. m. rikligt materiel, som är för dessa industrier fullt användbart och äfven lämpligt, hvarför ett skydd för skogen, så att den lämnar passande råmateriel till sågverksindustriens bibehållande i den ställning, den sig förvärfvat, ingalunda får anses innebära ett hämmande af de andra trävaruindustrierna eller ett tillbakasättande af dem till förmån för sågverksrörelsen. Ett gynnande af sågverksrörelsen på bekostnad af andra trävaruindustrier har så mycket mindre skäl för sig som t. ex. trämassefabrikationen och kolningen äro lika berättigade och för landet relativt som sågverksrörelsen, och hafva dessutom det goda med sig, att de kunna i sin verksamhet upptaga och såmedelst gagngöra en mängd virke, som eljest skulle förloras.

Ledes åter virkesfångsten för hvarje industrigren i den riktning, att den faller på träd, som äro för densamma tjänliga, men lämnar träd af art, beskaffenhet och dimension behöfliga för en annan industrigrens uppehållande och framåtskridande och för en uthållig afkastning af skogen, blifver gifvetvis skogstillgången bättre tillvaratagen och skogen mera inkomstbringande.

I det föregående har skogsfrågan berörts endast från industriens synpunkt, men af lika vikt som för industrien är den för jordbruket, så att den del af befolkningen, som vändt sig till jordbruksnäringen, icke skall se ett sitt bästa stöd undanryckt. I det vidsträckta området för Västernorrlands län och Jämtlands län är klimatet visserligen något olika på särskilda trakter, blidare mot kusten än längre inåt landet. Men i det hela är det hårdt och synnerligen är så förhållandet i fjälltrakterna. Förutsättningarna för jordbruket äro därför här mycket sämre, än i landets sydligare delar, och de svårigheter, den jordbruksidkande befolkningen har att kämpa emot, stora. I ådalarna närmare kusten samt i närheten af goda afsättningsplatser är jordbruket något så när lönande, men sämre är det inåt landet. Mångenstädes går kornet endast på väl skyddade ställen till mognad och i de mera aflägsna fjällbygderna växer ej korn, knappast potatis, hvarför befolkningen där är hänvisad till ladugårdsskötseln.

Jordbruket har oundgängligt behof af husbehofsskog till byggnadstimmer, gärdsel, vedbrand och slöjdvirke. Blifver hemmansbrukaren i saknad af denna förmån, därför att skogen på hans fastighet borthuggits, ökas vanskligheterna i hans ställning, och kampen mot de i öfrigt ogynsamma lefnadsförhållandena blifver än hårdare. Äfven från en annan sida sedt är skogstillgång af betydelse för jordbruket. Den lämnar nämligen bonden genom försäljning af skogsprodukter en inkomst till täckande af den brist i lefnadsbehofven, som jordbruket eller boskapsskötseln allena ej mäktat fylla. Därjämte finner den jordbrukande klassen i skogsdrift och flottningsarbete tillfälle till förtjänst under tid, då jordbruket eller boskapsskötseln ej tager dess arbetskraft i anspråk.

Trävaruindustrien har i den talrika arbetspersonal, den bundit vid sig, vidgat afsättningstillfällena för jordbruks- och ladugårdsprodukterna och medfört en för jordbrukaren välbehöflig stegring i prisen å dem. Dessutom upphämtar

trävaruindustrien för sitt behof den arbetskraft, som jordbrukaren har i öfver-skott, och lämnar i utbyte en kontant tillgång, som det skulle vara svårt att affressa jordbruket.

I denna fråga må ej heller förglömmas, att det finnes en tredje part, hvars anspråk och välgång ej får lämnas ur räkningen, och det är den talrika arbetspersonal som trävaruindustrien har i sin tjänst anställt. Denna arbetsstyrka är uteslutande hänvisad till inkomsten af sitt kroppsarbete. Dess lefnadsställning är för närvarande öfver hufvudtaget god, beroende därpå att industrien lämnat ett resultat, som medgifvit en aflöning åt arbetarne och ett ordnande för dem, som får söka motstycken inom andra industrier.

Med en tillbakagång af trävaruindustrien följer en minskning i arbetstillgången, som skall vålla en betydande och beklaglig försämring af arbetsstyrkans ställning; och att så skall ske, om skogskapitalet genom en oförnuftig hushållning inom kort minskas eller uttömmes, ligger i öppen dag. Missnöje skall börja jäsa i de breda arbetarelagren; och hvart detta i en tid, mottaglig för samhällsstörande intryck och i en af socialistisk propaganda beredd jordmån kan leda, är svårt att säga.

Tanken på en skogslag till skydd för skogsförrådet har, såsom förut påpekats, länge afvisats såsom afseende ett för hårdt ingrepp i den enskildes fria förfoganderätt öfver sin egendom. Att en skogslag måste innefatta en inskränkning i bestämmelserätten öfver skogen ligger i sakens natur, men däraf behöfver ej följa, att inskränkningen skall blifva hård eller till skogsägarens skada, om nämligen skyddet gifves endast åt den friska, växtkraftiga ungskogen, så att den får i lugn utvecklas till den mognad, att den utan men kan borttagas och kan lämna virke af dimension och kvalité, som för jordbruksnäringen och sågverksindustrien äro passande och behöfliga. Ett friskt och utvecklingskraftigt träd af god form tillväxer nämligen under viss tid af sin lefnad hastigare i värde, än ett trädets värde motsvarande kapital genom räntevinst, och att under denna tid nedhugga trädet innebär därför en ekonomisk förlust. Orsaken härtill är dels att i samma mån som virkesdimensionerna å sågade varor, såsom bräder eller plank, blifva mindre till följd af brist på groft virke, blifver efterfrågan på sågad vara af större dimensioner svårare att tillfredsställa och priset följaktligen högre, dels ock att tillverkningskostnaden för en standard sågad vara af mindre träd blifver betydligt större än för en standard af gröfre träd. Genom att låta trädet kvarstå och utväxa får skogsägaren således ej blott ökning af vedmassan, utan äfven vinst genom det relativt högre värde, som det större trädet har i jämförelse med det mindre. Till belysning häraf må exempelvis nämnas, att grufstolpar för kort tid sedan betingade ett pris af 15 å 20 öre per kub.-fot, under det samtidigt sågad vara hölls i pris af 66 å 72 öre för kub.-foten. Ett band, som skogsskydd lägger på skogsägaren, behöfver därför icke blifva tryckande, om än det någon gång kan komma att kännas besvärligt för den, som vill hastigt förvandla en skogstillgång i penningar, men må han därvid betänka, att det allmänna intresset står öfver den enskildes, så att denne i en för landet i dess helhet betydelsefull fråga icke får handla mot statens intresse och dess uppgift att sörja äfven för blifvande generationer.

Ropen mot en skogslag hafva till största delen tystnat inför det sorgliga tillstånd med skogen, som verkligheten nu mångenstädes har att visa. De för-

slag till skogslagar, som Jämtlands läns och Västernorrlands läns landsting antagit, möttes nog i början af gensaga från skilda håll, men numera kan utan fara för misstag sägas, att nödvändigheten af skydd för den friska, växtkraftiga ungskogen blifvit allmänt insedd.

Mycket talar emellertid för att skogsskyddet blifver gemensamt för båda länen. Till sågverksdriften inom Västernorrlands län få Jämtlands och Härjedalens skogar släppa till af sina rikedomar. Virket föres mestadels å de båda floderna Ljungan och Indalsälven till sågverken vid kusten. Från norra Jämtland går dock virket utefter Ströms vattendrag ned till Ångermanälven och vidare fram till sågverken. Virket från Ljusnans flodområde i Härjedalen flottas däremot in i Gäfleborgs län. Vid åtskilliga sågverk inom Jämtlands län uppsågas nu virke, som sedan fraktas på järnväg till utskeppningsorterna.

Västernorrlands och Jämtlands län stå i fråga om skogsförhållandena hvarandra ganska nära och äro i så liflig förbindelse med hvarandra, att hufvudlinjerna för en skogslag ganska väl kunna göras lika för båda länen. Öfvervakandet af lagens efterlefnad blifver därigenom enklare och i utöfvandet lättare.

De båda landstingen hafva emellertid för några år sedan fattat beslut om hvar sitt lagförslag. Båda förslagen äro byggda på likartade grunder, men i vissa stycken förete de skiljaktigheter, betingade af olika uppfattningar om förslagets syfte och af olika ortsförhållanden. Intetdera förslaget har vunnit erkännande af den af Konungen tillsatta kommittén för utredning angående lämpliga åtgärder för främjande af den enskilda skogshushållningen. Kungl. kommittén har i stället uppgjort förslag till lag angående vården af enskildes skogar, hvilken lag är afsedd att gälla öfver hela landet med undantag af Norrbottens och Västerbottens län, Gotland och Särna socken i Dalarna.

Det återstår därför att se till huruvida detta kungl. kommitténs lagförslag kan vara passande för Västernorrlands och Jämtlands län och förty böra förordas, eller, om så icke finnes, hvad en lag för dessa län bör innehålla. Vid en granskning af detta lagförslag jämte de andra af lagförslaget föranledda förslag till nya författningar eller ändring i redan bestående sådana, torde en del detaljbestämmelser få lämnas åsido, enär det är att vänta, att, där förslagen komma att läggas till grund för lagstiftning i ämnet, de dessförinnan varda föremål för allsidig och samvetsgrann pröfning af vederbörande myndigheter, som komma att i ämnet sig yttra.

Granskning af förslag till lag angående vården af enskildes skogar.

Kärnpunkten i förslaget är angifven i 1:sta §, där det heter: »Den egentliga skogsmarken skall till skogsbörd användas. Å densamma får afverkning ej så bedrifvas eller marken därefter så behandlas, att skogens föryngring äfventyras».

Redan den första punkten inger tvekan om dess afsedda innebörd, eftersom ingen förklaring öfver hvad som menas med »egentlig skogsmark» där finnes; och tyvärr förekommer ej heller på annat ställe i förslaget någon tillfredsställande belysning däraf, ehuru tydlighet därutinnan är af största vikt för att ägaren må veta, hvilken begränsning lagen vill göra i hans fria förfogande öfver

sitt skogsområde, så att han ej, ledd af felaktig uppfattning därom, vidtager åtgärder, som ställa honom under lagens straffande hand. Inom länen finnas högst betydande områden, som åtminstone i sitt nuvarande tillstånd icke äro lämpliga för skogsbörd, om ock understundom någon skog, vanligen med afstannad tillväxt eller rent af förtvinad eller missbildad, därå växer, såsom vissa högt belägna bergstrakter och myrmarker, och andra åter som bättre lämpa sig till betesmark än till skogsproduktion. Enligt motiven skola äfven sådana trakter inbegripas under lagen, men därmed har förslaget uppenbarligen gifvits för stor räckvidd. Skulle möjligen med »egentlig skogsmark» afses sådan mark, som ej med fördel kan användas till annat än skogsbörd, så skulle till men för ägaren under lagen falla en del mark, som ägaren nu är nödgad att begagna till betesmark, fastän densamma, om den användes uteslutande till skogsproduktion, möjligen gäfve bättre behållning.

En ledamot af kungl. kommittén har fäst uppmärksamheten vid det sväfvande i uttrycket »egentlig skogsmark» och därför velat därvid foga den definition att därmed förstås sådan skogsbördig mark, där skogens tillväxt och föryngring icke förhindras af markens beskaffenhet och betäckning. Härmed har reservanten slagit in på rätt stråt för lösningen af skogsfrågan, i det han framhållit, att en skogslag måste så affattas, att den fäster afseende vid skogsmarkens geologiska beskaffenhet, produktionsförmåga och fuktighetsgrad samt framför allt vid dess mottaglighet för skogsföryngring och vid redan växande träds utvecklingsmöjlighet. Vetenskapliga rön och praktisk erfarenhet hafva ock kommit till liknande slut.

De norrländska barrskogarna kunna med hänsyn till den på skogens naturliga föryngring starkt inverkan markbetäckningen särskiljas i trenne hufvudtyper, nämligen *ursprungliga*, där markens växttäckte icke lägger hinder i vägen för föryngring, *härledda*, där markbetäckningen undergått sådan förändring, att föryngringen försvåras, och *försumpade*, hvilka karakteriseras däraf, att skogens föryngring omöjliggöres därigenom att marken betäckts med ett djupt mosslager, som förhindrar barrträdens frö att nå marken och finna grobädd.

De ursprungliga skogarna kunna behållas i fullgodt skick endast därigenom att, till underlättande af föryngringen, luckor upptagas i skogsbeståndet samt att de förhärskande träden successivt borttagas, för att lämna närstående träd tillräcklig utvecklingsmöjlighet. Genom en sparsam och väl ordnad afverkning i dessa skogar vinnes ej blott en god återväxt, utan behålles jämväl en god stamform, hvilken genom kalhygge går förlorad.

De härledda skogarna åter kräva en starkare afverkning på det att därigenom markbetäckningens vidare utveckling, såsom ledande till försumpning, må förhindras och marken återföras till ursprungligt skick. Naturligt är, att afverkningen bör bli större i samma mån dessa härledda skogar närma sig de försumpade, mindre ju mer de närma sig de ursprungliga. I förra fallet bör alltid ett tillräckligt antal kraftiga fröträd lämnas af just det trädslag, som på grund af markens beskaffenhet har bästa förutsättningen att finna trefnad och utveckla sig. I senare fallet bör afverkning ej ske i starkare grad, än som för markens återförande i skogsbördigt skick samt för bortrensandet af det trädslag, för hvars normala utveckling markens beskaffenhet ej lämpar sig är, af nöden.

På de försumpade markerna är skogens växtkraft i hög grad reducerad,

och det djupa mosstäcket, som bildats å marken, hindrar, såsom nämnt är, fröet att nå jorden. De användbara trädens kvarstående är därför till intet gagn för föryngringen, och då träden, om de få kvarstå, taga skada och undergå minskning i värde, böra de borttagas, hvarigenom äfven möjlighet för markförbättringsåtgärder beredes. Trakthygge är här behöfligt.

Afverkning af skogen måste således rättas efter den för handen varande skogstypen i det att olika afverkningsmetoder böra användas, allt efter det stadium, hvarå skogen befinner sig. Det är anmärkningsvärdt, att kungl. kommittén lämnat dessa numera allmänt kända förhållanden ur räkningen, så att, enligt dess förslag, de växtliga skogarna få afverkas lika skarpt som de mer eller mindre degenerade, och i fråga om skogens vård ansett sig kunna inskränka sig till det korta stadgandet i andra punkten, att å den egentliga skogsmarken får afverkning ej så bedrifvas, eller marken därefter så behandlas, att skogens föryngring äfventyras. Inför detta knapphändiga, men icke desto mindre vidtömfattande stadgande står skogsägaren rådvill huru långt han får gå med sin afverkning eller huru han därefter bör behandla marken för att hans åtgärder icke skola betraktas såsom för skogens föryngring hinderliga. Motiven kasta emellertid något ljus öfver innebörden af detta stadgande. Kungl. kommittén yttrar nämligen däri, att om än i föreliggande fråga, därest den såges allenast från skogshushållningens synpunkt, lagstiftningens mål borde vara att bereda sådant skydd för de enskilda skogarna, att ett tämligen jämnt fördeladt afverkande af deras naturliga återväxt däraf blefve en följd, det dock med skäl kunde betviflas, att tiden för en sådan lagstiftning vore inne, enär därför förutsattes, att de enskilda skogarna under en längre följd af år behandlats efter rationella grunder, samt att framför allt en föreskrift, som sålunda inskränkte den enskildes frihet att disponera öfver befintliga skogskapitalet, torde sakna stöd af det allmänna tänkesättet.

Tanken på att skogskapitalet skulle på något sätt skyddas eller för kommande tider bevaras har kungl. kommittén således ansett för ny och för omogen för att läggas såsom grundsten för lagstiftningen; och dock äro redan gällande skogslagar för Norrbottens och Västerbottens län byggda på en sådan princip, den där ingår jämväl i Gotlandslagen.

På annat ställe i motiven förkastar kungl. kommittén helt och hållet tanken på skogsförrådets skyddande, då den yttrar, att den vid uppgörande af förslaget utgått från den uppfattning, att skogsägaren bör hafva frihet att tillgodogöra sig det befintliga skogskapitalet utan hänsyn till uthållig afkastning, blott med den inskränkning att skogens föryngring icke äfventyras. Härmed har kungl. kommittén uppgifvit skogen till afverkning af ägaren när och huru det honom lyster, allenast skogens föryngring icke äfventyras. Skogsägaren kan, tyckes det, afverka all skog, blott han lämnar fröträd till skogens föryngrande. Kvarlämnande af fröträd utgör emellertid icke alltid en tillräcklig säkerhet för skogens nöjaktiga föryngrande. Stå fröträden på ett större i öfrigt kalhugget eller starkt utglesnadt område, vindfällas de lätt, och äro träden af gran torra de ofta bort. Är marken betäckt af tjockt mosslager eller vattensjuk, uteblifver, såsom ofvan nämnts, föryngringen till dess marken förbättrats vare sig af naturen eller genom vidtagna åtgärder. Återväxten vid stark utglesning af skog å en i och för sig torr mark försvåras åter däraf, att solen och luften ytterligare uttorka marken,

hvilket orsakar, att utvecklingen af där befintliga träd nedsättes och att de unga plantorna utdö. För att god naturföryngring skall förväntas, fordras dessutom ej blott att de kvarlämnade fröträden äro friska och i sin kraftigaste fröbarhets-ålder, utan äfven att träden äro af det slag, för hvilket marken är mest tjänlig. Gamla eller sjuka träd lämna nämligen dåligt frö, däraf få eller svaga plantor uppkomma; och framkallandet af gran på för endast tall lämplig mark, eller af tall på för granen företrädesvis tjänlig mark lämnar vida sämre resultat, än om träden få uppväxa på den mark, som för hvarterdera trädslaget är mest passande.

Om hvad som verkligen fordras för att skogens föryngring icke skall anses äfventyrad genom en afverkning eller genom en därefter skeende behandling af marken, lämnar emellertid förslaget icke någon upplysning, utan får skogsägaren söka bedöma detta efter bästa förmåga. Håri ligger en betänktig lucka, men denna har icke, som man genast i början känner sig frestad att tro, tillkommit af förbiseende, eller därpå att kungl. kommittén ansett uttrycket »att skogens föryngring icke skall anses äfventyrad» så klart, att någon missuppfattning därom ej bör uppstå utan är fullt afsiktligt. Kungl. kommittén yttrar nämligen härom i motiverna: »För att skogsmarken skall kunna anses skyddad mot förödelse fordras, att ägaren är förpliktad såväl att bedrifva afverkningen på ett för skogens reproduktion ändamålsenligt sätt, som att därefter vidtaga de åtgärder, hvilka med hänsyn till förhållandena erfordras för att fullgod återväxt skall inom kortare tid komma till stånd. I intet af dessa afseenden leder det till målet att uppställa en abstrakt regel till skogägarens efterrättelse. Skall samhällets kraf på skogsmarkens bevarande tillgodoses och på samma gång den enskildes frihet att lämpa sin hushållning ej mindre efter skogens beskaffenhet, än efter sina egna ekonomiska förhållanden ej oskäligen inskränkas, så måste i stället för den döda regeln sättas ett lefvande samfundsorgan, som öfvervakar den enskilda skogshushållningen och på samma gång kan understödjande ingripa däri».

Det är således ett lefvande samfundsorgan, som skall supplera lagen, där den brister i tydlighet.

Detta organ har kungl. kommittén tillskapat i en institution kallad skogsvårdsstyrelse. Denna styrelse tillkommer det att hålla uppsikt öfver att afverkning ej så bedrifves eller marken därefter så behandlas, att skogens föryngring äfventyras. Det är skogsvårdsstyrelsen, eller snarare dess biträdens personliga uppfattning om hvad i förekommande fall kan vara i strid mot lagens syfte, som skall ersätta bestämda lagbud, eller för att använda kommitténs uttryck, den döda regeln. Detta kan leda till beklagliga resultat — så t. ex. om en skogsägare, då han icke i lagen finner någon upplysning om huru långt han får gå med afverkning af sin skog eller hvad han skall göra eller icke får göra för att skogens föryngring icke må äfventyras, handlar efter sitt eget bästa förstånd och i god tro att han därmed icke tangerar lagen eller ådrager sig följderna af en öfverträdelse af densamma, men en skogsvårdsstyrelsens tjänsteman, som tagit kännedom om skogsägarens åtgörande eller underlåtenhet, därom har en uppfattning, stridande mot skogsägarens, och skogsvårdsstyrelsen gillar sin tjänstemans uppfattning, kan slutet blifva, att skogsägaren drabbas af tunga förelägganden. Det ovisshetstillstånd, hvari lagen lämnar skogsägaren om rämärkena för hans rättigheter och skyldigheter, skall tvifvelsutän för honom kännas odrägligt.

Kungl. kommittén har ansett det vara angeläget att icke framkomma med ett lagförslag, som skulle sakna stöd i det allmänna tänkesättet, och därför må kommittén få erkännande, men kungl. kommittén tyckes haft ringa kännedom om eller fäst alltför litet afseende vid tänkesättet hos allmänheten inom Väster-norrlands och Jämtlands län, då den velat sätta en myndighets eller dess under-ordnade organs personliga uppfattning till rättesnöre för den enskilde vid hand-hafvandet och skötseln af hans egendom. Allmänheten är ömtålig om sin rätt och föredrager icke utan starkt missnöje administrativt godtycke.

I stället för att, som kungl. kommittén föreställt sig, förslaget, upphöjdt till lag, skulle af allmänheten mottagas med förtroende, såsom ej djupt ingripande i den enskildes frihet att lämpa sin hushållning med skogen efter sina egna ekono-miska förhållanden, blefve följden ögonskenligen den, att lagen skulle väcka stark och berättigad misstämning, eller rättare ovilja, därför att inskränkningen i handlings-friheten icke tydligt uppdragits, utan gjorts på ett sätt, som nära nog öfverlämnar skogsägaren i brukandet af sin skog åt myndighets eller tjänstemäns godfinnande. Om Jämtlands landstings lagförslag af år 1892 yttrade Konungens befallnings-hafvande i länet, bland annat, att förslaget, om det blefve lag, skulle blifva en källa till trakasserier och olägenheter till obehag för en befolkning, som hyste sådan motvilja mot administrativ inblandning i dess enskilda angelägenheter, som den jämtländska. Detta uttalande var icke på sin plats beträffande det jämtländska lagförslaget, som just framsprungit ur en långvarig och mogen behandling af frågan af allmänhetens egna representanter, men gent emot kungl. kommitténs förslag är det träffande. Hvad här ofvan nämnts om den jämtländska befolkningen har full motsvarighet hos allmänheten i Västernorrlands län.

Det må ej förbises, att lagförslaget icke ens lägger bestämdt hinder i vägen för kalhuggning af de mest växtliga skogsmarker. Visserligen kan i så fall den, som afverkat, ådraga sig från Konungens befallningshafvande ett förbud för vidare afverkning å ett visst område af skogen jämte förständigande att inom utsatt tid vidtaga åtgärder för skogsmarkens återställande i skogbärande skick genom sådd eller plantering, men väl må det sättas i fråga huruvida det allmännas berättigade kraf på viss omtänksamhet i vården af enskildes skogar därigenom kan vara tillräckligt tillgodosedt. Äfven om förständigandet lojalt fullgöres, lärer väl icke någon kunna påstå, att därmed är allt välbestäldt. De späda plantorna kunna i saknad af skydd mot sol och vind blifva hämmade i växten eller utdö, och intill dess de hunnit utväxa till för jordbruksnäringen och industrien användbar storlek, lämnar skogsmarken ingen afkastning. Hvad man med skogs-lagsstiftning ytterst velat förekomma eller skogsförrådets minskande till fara för jordbruksnäringen och industrien har således icke nåtts. Men härtill kommer en annan omständighet, som är förtjänt af större beaktande än kungl. kommittén ägnat densamma, nämligen den huruvida, med hänsyn till den odlade skogens kvalité, skogsodling i Norrland är att förorda. Inom Västernorrlands och Jämtlands län har visserligen odling af skog skett endast på några få ställen och i ringa omfattning och då odlingen dessutom är från tämligen sen tid kunna resultaten däraf icke bedömas med tillförlitlighet, men det tyckes, som om skogsodlingen inom länen icke skulle utfalla bättre än i andra delar af riket, snarare sämre i det att de efter sådd uppkomna plantorna lättare utdö i Norrland än i rikets sydligare delar, hvarest det dessutom visat sig, att de odlade träden få rik och

grof grenblidning med däraf härledd afsmalnande form samt lös ved. Södra Sveriges odlade träd stå således betydligt tillbaka för de natursådda träden i Jämtlands och Västernorrlands län, med hvilka de icke kunna täfla vare sig i form eller kvalité. För sågverksindustrien är den odlade skogen, till följd af den starka grenbildningen föga användbar, men den lämpar sig bättre till pappersmassa eller ved. Kan emellertid sågverksindustrien icke vidare erbjuda köparen god vara, förlorar den svenska trävaruexporten, som just genom goda virkeskvalitéer tillvunnit sig ett stort anseende, den stora marknaden, den hittills haft, och går tillbaka till skada såväl för dess idkare som för landet i dess helhet.

Naturföryngringen af skogen sker i allmänhet på tillfredsställande sätt, där markens beskaffenhet eller dess betäckning icke lägger hinder därför. Mycket kan ock göras för att underlätta densamma och främja skogsväxten. Att det oaktadt tillåta att skogen så behandlas, att naturföryngringen riskeras och måste åtminstone i många fall ersättas med konstföryngring (sådd eller plantering) blir utan tvifvel till men, ej till gagn för våra kommande skogar, som då skulle förete den odlade skogens kvistiga och fula, i stället för den nuvarande naturskogens ganska kvistrena och vackra form.

Skogsodling må likväl icke uteslutas ur skogsskötseln utan få användning å sådana för skogsbörd tjänliga marker, där af ett eller annat skäl den naturliga föryngringen uteblifver, men att i lagen inlägga en skyldighet därtill för skogsägaren och än mera, att låta skyldigheten blifva beroende på administrativ myndighets godtycke, torde väl få anses vara en för stor tunga för skogsägaren, som härigenom skulle i många fall åläggas att ej blott så och plantera, utan ock bereda marker.

Mot hvad ofvan sagts kan invändas, att afverkning af växtlig skog, gående så långt, att sådd och plantering måste tillgripas såsom medel för skogsföryngringen, icke är att befara, då ju Konungens befallningshafvande får makt att hejda afverkningen i tid. Väl vore om så blefve förhållandet. Helt säkert skall det dock snart visa sig, att, trots all vaksamhet från myndigheternas sida, skogsköfling på ett sätt, som försvårar, för att ej säga omöjliggör, den naturliga skogsföryngringen, icke skall kunna hindras.

Vid granskning af kungl. kommitténs förslag vill den tanken tränga sig fram, att kungl. kommittén ej vågat ingå på mera genomgripande åtgärder till skydd för skogen af farhåga för att gifva trävaruindustrien en stöt, som skulle rubba den ur dess ställning. En sådan försiktighet och hänsynsfullhet bör ej underskattas, om nämligen den icke sträcker sig så vida, att det valda medlet blir utan verkan mot det onda, för hvilket bot sökes, men att för mycken eftergifvenhet kan mera skada än gagna skall nog få bekräftelse äfven här.

Får den friska och kraftigt växande ungsbogen icke annan hägn, än kungl. kommittén tillärnat densamma, kan förutses, att inom en ej lång framtid den skall vara så minskad, att trävaruindustrien måste väsentligen inskränkas. Trävaruindustriens utöfvare och synnerligast dess märkesmän äro icke blinda för detta. Hos dem har också den mening vunnit terräng, att en obegränsad afverkningsfrihet icke är till bättnad för industrien, utan att det tvärtom är nödigt att skogsförrådet genom lagstiftning skyddas så, att trävaruindustrien äfven framgent må däraf kunna hämta hvad för den är en lifsbetingelse, ett godt och

tillräckligt material. Att denna åsikt delas af jordbruksbefolkningen och äfven andra inom länen, därom lämna landstingens uttalanden ojäfaktiga vittnesbörd.

Kungl. kommitténs förslag hör till den grupp af skogslagsstiftning, som inom skogsvårdslitteraturen fått benämning återväxtlagar. Dylika lagar har kungl. domänstyrelsen ägnat en kritik i ett uttalande af den 26 maj 1885, hvilken kritik kungl. kommittén i sitt betänkande återgifvit på följande sätt: »De, nämligen återväxtlagarna, lämna icke något skydd mot skogens öfverdrifna afverkning. Sådant får obehindradt fortgå, för såvidt skogsägaren kvarlämnar fröträd och ungskog eller verkställer sådd eller plantering å de afverkade trakterna, så att återväxten ej äfventyras. Några få års uppskof med skogsförödelser skulle möjligen kunna åstadkommas, därest skogen i afvaktan å redan afverkade trakters skogsodlande ställdes under förbud. I de allra flesta fall skulle lagen emellertid kunna kringgås och icke ens åstadkomma detta. Följderna af skogarnas öfverdrifna anlåtande har hos oss mindre visat sig därutinnan, att markerna förblifvit skoglösa, än genom skogarnas utglesnande samt en därpå härflutande fortgående förminskning af skogskapitalet. De ojämförligt största kvantiteterna af den årliga afverkningen uttagas nämligen genom utplockning af ett träd här, ett träd där, synnerligast i landets nordliga trakter, där de smärre träden sakna afsättning. Skogsmarken blir sålunda ej kal, och tillvaron af kalmark utan återväxt kan ej ådagaläggas, ehuru skogens uthuggning bedrifvits mången gång så långt, som det varit förenligt med ekonomisk vinst. Äfven uti landets öfriga delar verkställas, i synnerhet å skogarna till mindre hemman, afverkningen genom planlös blädning, ett afverkningssätt, som vida mera bidragit till det öfverklagade dåliga skogstillståndet, än kalhuggning af några jämförelsevis få skogstrakter. En lag, grundad på en kombinerad af återplanterings- och fridlysningsprinciperna, skulle under sådana förhållanden i stort taget sakna inflytande på skogshushållningen, ty lagen kunde ej ingripa, förr än skogens utglesnande gått så långt, att marken måste anses såsom skoglös. Frukten för att framkalla ett sådant ingrepp skulle alltså än mera gynna det redan allt för vanliga afverkningssättet, genom hvilket förut slutna skogar förvandlats till sönderhuggna, utglesnade skogsbestånd eller ett mellanting mellan kalmark och skog, där visserligen återväxt kan uppkomma, men ej erhålla den fria ställning, som erfordras för dess utbildande till värdefulla dimensioner. Med hänsyn därtill, att en så stor del af den årliga afverkningen afses att tillfredsställa husbehovet, är det ock otvifvelaktigt, att en på sådant sätt misshandlad skog snart går sin fullständiga undergång till mötes, äfven om den är satt under förbud för saluafverkning. Erfarenheten angående verkningarne af Gotlandslagen i dess ursprungliga form bestyrker ock det berättigade i denna kritik. Konungens befallningshafvandes och revirförvaltarnes berättelser innehålla alltjämt klagomål öfver skogarnes fortgående sköflande, särskildt sedan under de senare åren en mängd flyttbara ångsågar därstädes äro i verksamhet. Men såsom det bästa beviset på återväxtlagens svaghet får väl anses den omständighet, att i den år 1894 utfärdade förnyade lagen i ämnet återplanteringsskyldigheten är kombinerad med förbud att utskeppa träd af smärre dimensioner.

Mot denna omilda kritik af återväxtlagar har man kunnat vänta att kungl. kommittén, då den stannat för en återväxtlag, skulle inlägga en gensaga, men långt ifrån att göra detta, säger kungl. kommittén i stället att kritiken lär

ännu äga full giltighet. Kungl. kommittén har till och med gifvit skärpa åt kritiken i sitt yttrande att, om man söker utreda i hvad mån återväxtlagar äro ägnade att leda till det åsyftade målet, torde ej kunna bestridas, att de rena återväxtlagarna lida af det felet, att statens ingrepp inträder *först då det i allmänhet är för sent*. Att kungl. kommittén efter detta framlagt förslag till en återväxtlag väcker undran, för att ej säga förundran. Öfvertygelsen om att en återväxtlag skall vara tillfyllestgörande tyckes dock ej vara vidare rotfast hos kungl. kommittén, ty i förslaget till lag, angående skyldighet för skogsägare att vid upplåtelse af rätt till skogsafverkning nedsätta visst penningbelopp, har kungl. kommittén från denna skyldighet fritagit skogsägaren i händelse aftalet omfattar allenast träd, som i diameter 1,5 meter från marken hålla, barken inberäknad, minst 28 cm., huru måttet än tages. Här har kungl. kommittén afvikit från grunden för återväxtlagar och i stället fastnat för en dimensionsprincip. Huru detta skall kunna förenas med den konsekvens, som fordras i en lagstiftning, är svårt att förklara.

Det har såväl inom regeringen och Riksdagen som äfven hos ämbetsmyndigheter och korporationer med styrka framhåfts, att förhållandena inom särskilda delar af landet vore så olika och från hvarandra så vidt skilda, att en lagstiftning om bättre vård af de enskildes skogar, om den skulle fylla sin uppgift, måste rättas efter omständigheterna i hvarje särskild ort. Kungl. kommittén har dock ej låtit uttalanden i detta afseende vinna gehör, utan uppgjort ett förslag till lag, gällande för hela landet. Häri ligger kanske den förnämsta orsaken till att kungl. kommittén så litet lyckats i att få till stånd ett förslag, passande för Västernorrlands och Jämtlands län. Huruvida förslaget kan vara lämpligt för andra län, ligger utom ramen för denna granskning.

Enligt § 2 skall bolag eller enskild person, som äger skogsmark, hvilken i areal uppgår inom Västernorrlands och Jämtlands län till 3,000 hektar eller däröfver, vara skyldig att för tillsyn öfver skogens ordentliga skötsel och vård hafva såsom skogsförvaltare anställd en forstligt bildad man, som genom godkänd pröfning visat sig hafva inhämtat insikter, motsvarande åtminstone det för den lägre kursen vid kungl. skogsinstitutet stadgade kunskapsmått.

Tanken att tillföra värden af enskildes skogar en fond af vetenskapligt och praktiskt utbildad insikt i skogsväsendet är i och för sig god, då det är att vänta, att ett försiktigare och mera rationellt utnyttjande af skogen därigenom skall komma till stånd. Någon som helst garanti för detta angifver kungl. kommittén dock icke, hvadan om en skogsegare, som icke själf har någon håg för bättre skötsel af skogen, icke låter skogsförvaltaren följa sina åsichter i detta hänseende, eller drager honom till göromål, som för hans uppgift äro främmande, föga vunnits med föreslagna stadgandet.

Den föreslagna minimiarealen, 3,000 hektar, är dessutom för liten för att åt en forstligt bildad man gifva tillräcklig sysselsättning i hvad som bör falla inom hans verksamhetsfält. För skogsägare med en måhända ganska dålig skogsmark om 3,000 hektar eller något däröfver blifver det också betungande att aflöna en fackman, hvars tid och kunskaper han icke kan göra sig till godo på rätt sätt. Visserligen finnes i paragrafen intet hinder för skogsägaren att använda sin skogsförvaltare äfven till andra göromål för att draga gagn af hans förmåga och arbetskraft, men gör han det i större utsträckning, är det

fara värdt, att hela institutionen förlorar i betydelse och urartar till en formsak.

Om det skall vara obligatoriskt för skogsägare att anställa fackmässigt utbildad skogsförvaltare, bör skyldigheten icke inträda förr än skogsmarkens areal uppnått sådan storlek, att värden däraf tager en fackmans förmåga i fullt anspråk. En ytvidd af 10,000 hektar är i det afseendet icke öfverdrifven.

Ordet skogsmark i denna § har en mera rymlig omfattning än uttrycket »egentlig skogsmark» i föregående § och finner nog så god förklaring i språkbruket, att det utan vidare förtydligande kan användas. Däremot hvilat en oklarhet öfver hur arealen skall beräknas och efter hvilka urkunder det skall ske. I afvittringshandlingar finnas nämligen bland impedimenter upptagna stora trakter, som från forstlig synpunkt äro att betrakta såsom skogsmark, då däremot, där laga skiften öfvergått byalagen, i skifteshandlingarna finnas såsom afrösningsjord angifna betydande vidder, de där, om icke helt och hållet skoglösa, dock äro så svagt skogbärande, att de ej rimligen böra blifva föremål för ordnad skogsvård, eller komma under paragrafens särskilda hägn. En beräkning af skogsmarks areal efter afvittrings- eller skifteshandlingar kommer därför i många fall icke att blifva så exakt, som man i afseende å skyldigheten att hålla skogsförvaltare har rätt att fordra. Och i öppen dag ligger att en uppmätning af skogsmarken för ändamålet blifver för kostsam.

En stor svårighet vid utrönandet af huruvida en skogsägare har så stor skogsareal, att den betingar särskild skogsförvaltare, blifver att öfvervinna i de mycket ofta förekommande fall, att hans skogsmarker icke bilda större komplexer utan utgöras af många större eller mindre vidt spridda skogsskiften, delvis i samfällighet med annans egendom, och svårigheten ökas af den stora rörlighet i äganderätten till fast egendom, som numera råder och hvilken medför att ägare till skogsmark den ena dagen kan hafva öfver 3,000 hektar mark, den andra dagen betydligt mindre och tvärtom. Många skogsägare hafva icke själfva reda på huru stora skogsmarker de hafva, hvadan de icke ens med bästa vilja kunna därom lämna upplysning. Skall i så fall skogsvårdsstyrelsen eller dess tjänstemän ingå i en noggrann undersökning om en skogsägares skogsmarker till utrönande af huruvida han är skyldig eller icke att anställa och aflöna en befattningshafvare af ganska tvifvelaktig betydelse för skogsvården, blifver institutionen besvärlig och mången gång så motbjudande, att det väl kan sättas i fråga huruvida det icke vore att föredraga att öfverlämna åtskogsägarens godtfinnande att förskaffa sig forstligt bildadt biträde vid sin skogsvård, men tillika i lagen inflicka bestämmelse, som innebure en fördel för skogsägaren att tillse, att fackkunskapen får ett afsevärdt inflytande på skötseln af hans skogstillgång. Ett ytterligare skäl härtill ligger i den ringa afgang från statens skogsinstitut af kompetenta personer, hvilken omständighet kan göra det till nödvändighet för skogsägaren för att undgå afverkningsförbud att antaga den, som först sig anmäler, utan afseende å tjänstekvalifikation eller personliga egenskaper.

Bestämmelsen § 3 att skogsägare, som enligt § 2 skall hålla skogsförvaltare, är skyldig att inom mars månad hvarje år till skogsvårdsstyrelsen aflämna uppgift om skogens utvidd, beskaffenhet och skötsel samt under nästföretgånga år verkställda afverkningsbelopp, har oskiljaktigt samband med § 2. Blifver skyldigheten för skogsägare att för skogsmark af viss utvidd anställa skogsförvaltare fastslagen, torde aflämnande af uppgifter i berörda afseenden

äfven böra blifva obligatoriskt, enär dessa uppgifter tillsammans med de redogörelser, statens skogstjänstemän skola afgifva, kunna bilda ett beaktansvärdt underlag för bedömandet af skogarnes tillstånd och afkastningsförmåga samt deras skötsel och ett säkerligen välkommet materiel för Konungens befallningshafvandes femårsberättelse.

I § 4 upptages fråga om biträde af forstligt bildad man åt ägare till skogsmark af mindre utvidd än i § 2 sagts. Vill skogsegare af denna kategori hafva biträde, må enligt förslaget skogsvårdsstyrelsen förordna sådant och bestämma villkoren därför. Då det emellertid är eftersträfvansvärdt att få forstlig insikt och erfarenhet så mycket som möjligt in i den enskilda skogsvården, vill det synas lämpligast, att biträdet lämnas utan ersättning eller åtminstone i det närmaste afgiftsfritt, under den förutsättning likväl, att skogsvårdsafgifter blifvit bestämda och lämna medel därtill.

Påföljden för öfverträdelse af stadgandet i 1:sta mom. af § 1 är i § 5 angifven. Afverkas skog eller vanskötes efter afverkning skogsmark så, att skogens föryngring äfventyras, äger Konungens befallningshafvande efter anmälan af skogsvårdsstyrelse att genom skogstjänsteman och två ojäfvige gode män låta undersöka förhållandet och efter infordrad förklaring förelägga den, som gjort sig skyldig till sådan afverkning eller vanskötsel af skogsmark, vid vite, eller vid förbud för all afverkning tills vidare och intill dess annorlunda varder förordnad å så stor del af ägarens skogsområde, som af Konungens befallningshafvande, med afseende å det sköflade områdets storlek, pröfvas skäligt, att inom viss tid vidtaga de åtgärder, som för markens återställande i skogbärande skick vid ofvan nämnda syneförrättning befunnits nödiga. Sedan undersökningsinstrumentet inkommit, men innan slutligt utslag gifves, äger Konungens befallningshafvande meddela interimförbud för afverkning till annat än husbehof.

Såsom ofvan vid § 1 framhållits, har lagen icke till omedelbar uppgift att förekomma öfverdrifven afverkning af skog. Tvångsåtgärderna mot skogsägaren framkallas därför icke af sådan afverkning, utan däraf att afverkningen skett på sådant sätt eller efter afverkning skogsmark vanskötes så, att skogens föryngring äfventyras. Här framträder i klar dager huru beroende skogsägaren blifver af administrativ myndighets godtfinnande i behandlingen af sin egendom. Förslaget lämnar icke någon antydning huru afverkningen får bedrifvas för att icke skogsägaren skall underkastas tvångsåtgärder. Icke heller nämner det något om hvad som skall för vanskötsel af afverkad skogsmark anses. Vanskötseln kan bestå däri, att skogsägaren vidtager sådana åtgärder med marken, att skogsföryngringen hindras eller omöjliggöres, men äfven däri att han underlåter egna marken någon som helst tillsyn och vård, utan låter den af flera inflytelser försämrast, så att den ej, utan särskild behandling blifver mottaglig för skogsföryngring. I båda fallen tyckes förslaget vilja lägga skogsägaren under offentliga myndighetens bud. Det kan väl icke vara så mycket att säga om att, då skogsägaren så missfar med skogen eller skogsmarken, att det ländertill skada för det allmänna eller öfver den enskildes fördel stående intressen, skogsägaren äfven får kännas vid påföljd däraf, men då förslaget vill tillmäta honom stor frihet i brukandet af skogen och endast uppställt en otydlig och lätt öfverstiglig gräns, så fordrar väl all billighet, att skogsägaren åtminstone beredes utväg att, om han så önskar, på förhand skaffa sig underrättelse om en

afverkning kan medgifvas eller huru han med en afverkad mark skall förfara för att vanskötsel af marken icke skall anses föreligga. Härom iakttager dock förslaget tystnad.

Konungens befallningshafvande äger enligt förslaget föreskrifva de åtgärder för markens återställande i skogbärande skick, som vid ofvan nämnda syneförrättning befunnits nödiga. Detta lägger ett stort band på Konungens befallningshafvandes pröfningsrätt. Utan afseende å sin egen personliga uppfattning och de motskäl, som möjligen i afgifven förklaring andragits, måste Konungens befallningshafvande bestämma de åtgärder, som vid syneförrättningen befunnits nödiga. Det blifver således synenämndens åsikt, som härvid skall gälla. Om godemännen äro af annan mening, än den sakkunnige ledamoten, blifver det väl godemännen, som blifva bestämmande. Huru Konungens befallningshafvande skall förfara i händelse de tre ledamöterna i nämnden stanna i olika meningar om de lämpligaste åtgärderna för att göra marken skogbärande, är svårt att i lagen finna något svar på.

Att i en sak, som kan åstadkomma så starka rubbningar i skogsägarens förmögenhetsställning, som afverkningsförbud och föreläggande att bringa afverkad mark i skogbärande skick, låta slutet blifva beroende på det personliga trycket hos skogstjänsteman och godemän, på hvilkas utväljande skogsägaren icke får hafva något inflytande, innebär ett åsidosättande af rättssäkerheten och skall för visso icke mottagas med jämnmot af allmänheten.

Föreläggandet att bringa mark i skogbärande skick skall drabba den, som gjort sig *skyldig till öfverdrifven afverkning eller till vanskötsel* af skogsmark, och det är ju i sin ordning, att den, som gjort en lagstridig handling, äfven får bära ansvaret därför, men vid tillämpningen häraf håller förslaget icke fast vid detta, utan säger, att förbud kan meddelas för all afverkning å så stor del af *ägarens* skogsområde, som af Konungens befallningshafvande pröfvas skäligt. I händelse ägaren och afverkaren är samma person, träffar påföljden rätt man. Så är dock mycket ofta icke förhållandet, och i så fall kan förbud eller föreläggande leda till betänkliga resultat. Om ägaren upplåtit afverkningsrätten till annan och denne verkställer afverkning på ett öfverdrifvet sätt, så skall den sistnämnde förpliktas, vid vite eller afverkningens förbud, att vidtaga skogsföryngringsåtgärder å mark, änskönt han icke har annan rätt att öfver skogen förfoga än att t. ex. taga träd af vissa dimensioner, eller ens någon rätt kvar. Afverkningsförbud får sträckas äfven till annan del af ägarens skogsmark, än den, som berörts af afverkningen. Detta tillåter, att om en afverkningsrätts-hafvare gått för långt med sitt hygge å en trakt, hemmansägaren får straffas därför genom förbud för honom att ens till husbehof taga virke å hemmanets öfriga skogsmark. Hemmansägaren får i så fall lida straff för en annans förseelse, och detta skall nog kännas hårdt, i synnerhet i fall ägaren icke själf upplåtit afverkningsrätten utan *efter* upplåtelsen blifvit ägare till hemmanet. Å andra sidan kan en fastighetsägare, som å en trakt afverkar så, att skogens föryngring äfventyras, framkalla afverkningsförbud för ett område, som upplåtits till afverkning åt annan person, och så medelst tillskynda denne betydande förlust. Af 3:dje mom. i §:n tyckes det emellertid framgå, att kungl. kommittén, icke tänkt sig, att föreläggande skulle riktas mot annan än skogsmarkens ägare, enär i detta mom. talas om, att, där skogsmarkens ägare icke inom ett år efter

den föresatta tidens utgång fullgjort föreläggandet, skogsvårdsstyrelsen äger låta verkställa detsamma på den försumliges bekostnad, men icke något nämnes om föraringssättet i händelse det är en afverkningsrättshafvare, som fått föreläggandet.

Finner skogsvårdsstyrelsen icke lämpligt att på den försumliges bekostnad låta verkställa föreläggandet, må styrelsen därom göra anmälan hos Konungens befallningshafvande, som efter domänstyrelsens hörande har att till Kungl. Maj:ts afgörande hemställa huruvida skogsmarken skall af ägaren afstås till kronan mot ersättningsbelopp, som af nämnd, tillsatt i enlighet med expropriationslagen, bestämmes efter hvad jord af lika beskaffenhet i orten *lägst* gäller.

Detta stadgande skär djupt in i äganderätten, och dess tillämpning blifver beroende af huruvida skogsmarkens ägare verkligen gjort sig skyldig till uraktlåtenhet eller icke. Detta förutsätter åter en undersökning och ett bedömande af sådan beskaffenhet, som ej väl lämpar sig för administrativ myndighets behandling, utan bör såsom en rättsfråga prövas af domstol. Visserligen har i fråga om expropriation af mark till vissa i expropriationslagen angifna ändamål Kungl. Maj:t i administrativ väg att afgöra om expropriation skall få äga rum, men där är ändamålet gifvet och grunden klar. Helt annorlunda är det här. Något verkligt behof för det allmänna att komma i besittning af skogsmarken förutsättes icke, huru marken skall användas eller behandlas, sedan den kommit i kronans hand, behöfver ej i sammanhang med beslutet om inlösen bestämmas, och om grunden för skogsägarens skyldighet att afstå marken, eller att han icke ställt sig ett föreläggande till efterrättelse, föreligga endast uppgifter från tjänstemän eller myndigheter, öfver hvilka uppgifter skogsägaren kanske icke fått tillfälle att yttra sig.

Afsikten med denna skyldighet för ägaren att afstå marken är tvifvelsutan att få en straffpåföljd för en försummelse, som varit till skada för det allmänna. Däremot kan ej gärna vara något att anmärka, men med skäl kan fordras, att straffet får hvila på en domstols undersökning och pröfning. Ehuru väl förpliktelsen att afstå mark rätteligen bör betraktas som ett straff, helst priset för marken blifver det i orten *lägst* gällande, skall den mången gång få en alldeles motsatt verkan. För skogsägare, för hvilken en hårdt afbrukad mark är så godt som värdelös, ställes i utsikt att få marken realiserad. Visserligen blifver priset relativt lågt, men det kan vara bättre att hafva penningar än en mark som icke gifver afkastning, utan drager kostnader för, utom annat, de anbefallda åtgärdernas utförande. Detta kan utgöra en lockelse för skogsägaren att på ett hänsynslöst sätt utöfva afverknung och att undandraga sig föreläggande om åtgärder för skogsföryngringen, hvarigenom inlösningsrätten får ett helt annat resultat än som åsyftats. Förslaget är ofullständigt däruti, att det icke innehåller något om det fall att föreläggandet gifvits mot afverkningsrättshafvare, och denne, om han varit i stånd att fullgöra detsamma, gjort sig skyldig till försummelse. Icke heller klargör det huru förfaras skall, därest, efter det föreläggande meddelats, fastigheten öfvergått till ny ägare, eller hvad som kan åligga denne i fråga om skogsföryngringen å det afverkade området. Näppeligen är det öfverensstämmande med gällande rättsprinciper att antaga, att den nye ägaren skall utan vidare träffas af meddeladt vitesbeslut, afverkningsförbud eller föreläggande, eller att han skall svara för föregående ägares eller för afverkningsrättshafvares fel eller försummelse.

Det är så mycket angelägnare att fullständigande däri sker, som eljest den, som fått föreläggande, kan undandraga sig detsamma genom att afhända sig skogsmarken och såmedelst eludera lagens verkan. Men äfven under det antagandet, att skogsmarkens ägare laglydigt ställt sig till efterrättelse myndighetens bud och utfört föreskrifna åtgärder för markens återställande i skogbärande skick, t. ex. genom skogssådd eller skogsplantering, är dock syftemålet icke uppnådt, ty därtill fordras äfven att de utförda arbetena få nöjaktig tillsyn och vård, så att de lämna ett åsyftadt resultat, men några garantier härför har kungl. kommittén icke tänkt sig, och tillfredsställande sådana äro ock svåra att utfinna, då de skola sträcka sina verkningar öfver en längre tidsrymd, under hvilken fastigheten kan många gånger växla ägare.

Till hvilka omständigheter Kungl. Maj:t skall taga hänsyn vid afgörande af frågan om inlösen af skogsmark, lämnar förslaget icke någon antydning om. Förmodligen skall väl beslutet grundas på huruvida skogsmarken kan till skogskultur användas med fördel för staten, men om ej så befinnes, utan Kungl. Maj:t afslår framställningen, så kommer ju skogsmarken att förblifva i vanvårdadt skick, såvidt icke skogsvårdsstyrelsen finner skäl, att med ändring af sin förut uttalade mening vidtaga förbättringsåtgärder, som den försumlige kanske saknar medel att betala. Lagen har i så fall förfelat sitt syftemål.

Förslaget vill lägga en betydande makt i Konungens befallningshafvandes hand och äfven gifva stor frihet vid utöfvandet af denna makt. Detta borde väl ingifva förhoppning om att skogssköfling och vanskötsel af skogsmark skall förekommas. Men tyvärr komma dessa förhoppningar icke att förverkligas. Innan den föreskrifna proceduren fortskridit så långt, att Konungens befallningshafvande äger ingripa med vite eller afverkningsförbud, kan skogstillgången redan vara sköflad. Då skogsafverkning samtidigt pågår på flera hundra ställen i större eller mindre omfattning, är det icke tänkbart att skogsvårdsstyrelsen ens närmelsevis skall kunna vaka öfver dem utan en mycket talrik personal af tjänstemän och andra biträden; och det är intet tvifvel att kungl. kommitténs eget yttrande om återväxtlagar, att de lida af det felet, att statens ingrepp inträder först då det i allmänhet är för sent, kommer att på ett sorgligt sätt besannas.

Straffet för öfverträdelse af afverkningsförbud är enligt § 6 böter från och med tjugufem kronor till och med femhundra kronor, hvarjämte det afverkade virket är underkastadt beslag och dömes förbrutet. Undgår virket beslag, skall afverkaren utgifva ersättning med det belopp, som, där annan grund för fastställande af virkets värde ej föreligger, bestämmes genom undersökning å det afverkade området, förrättad enligt Konungens befallningshafvandes förordnande, af skogstjänsteman och två gode män. Kungl. kommittén har ett, man må säga ofattligt, stort förtroende till synemännen. Häröfvan har påpekats, att Konungens befallningshafvande enligt kungl. kommitténs förslag skall, i sitt beslut om åtgärder för en skogsförnygring, rätta sig efter hvad synemännen funnit nödigt och här tager kungl. kommittén ett ännu längre steg och kringskär domstolens rätt att pröfva förebragt bevisning, i det den tillägger full laga beviskraft åt synemännens uppskattning, ehuru den åtalade icke fått deltaga i synemännens utväljande eller ens förbehållits tillfälle att vid syneförrättningen sin rätt bevaka. Förslaget tyckes till och med vilja betaga den åtalade rätt att, om han så vill och kan,

förebringa bevisning till förringande af verkan utaf synemännens utlåtande. Att konstatera värdet på detta sätt blifver bekvämt, men obilligt och kan leda till betänklig orättvisa. Synemännens omdöme får merendels stödjas på stubbarnes dimensioner, å trakten kvarstående skogs växtlighet och form med mera, men huru skola synemännen, om de ej varit tillstädes vid afverkningen, kunna skilja stubbarne efter träd, som afverkats före förbudet, från stubbar efter träd, som afverkats efter förbudet, men som afverkats under samma vinter? Har ett par år förflutit efter det afverkning skett, låter det sig ej göra att med någon grad af tillförlitlighet urskilja stubbarna från det ena eller det andra årets afverkning. Vanskligheten för synemännen att komma till godt resultat ökas i händelse af verkningen å den under förbud satta trakten äfven skett af annan, hvars rätt förbudet icke gäller, såsom af en servitutshafvare till husbehof.

Svårigheter af antydd art möta mycket ofta i verkligheten, hvilket torde vara väl bekant för den, som har någon erfarenhet i afverkningsförhållanden. De må därför ej lämnas ur räkningen vid uppställande af nya bevisningsformer för värdesättning af ett parti afverkadt virke, som undgått beslag.

Kostnad för undersökning af synemän såväl om afverkning bedrifves eller afverkad skogsmark behandlas på ett för skogens föryngring äfventyrligt sätt, som ock till utrönande af värdet af afverkad och bortförd skog skall enligt § 7, om undersökningen föranleder till hyggesförbud, föreläggande eller ersättnings-skyldighet, godtgöras af den, som gjort sig skyldig till öfverträdelsen, om han har medel därtill. Att den, som afverkat å område, ställt under afverkningsförbud, skall ersätta alla med utredande af hans ansvars- och ersättnings-skyldighet förknippade kostnader är riktigt, men däremot kan det någon gång komma att synas mindre billigt att, då i förslaget icke finnas angifna några vissa eller allmän-giltiga gränser, inom hvilka afverkningen skall hållas, och frågan, huruvida genom afverkningen skogens föryngring äfventyras eller hvad som kan hänföras till vänskötsel af skogsmark i särskilda fall väcker meningsskiljaktigheter, men ytterst blifver beroende på synemännens personliga åsikt om saken, en skogsägare, som afverkat i god tro och utan någon anmärkning från tillsyningsmans sida, skall få vidkännas synekostnaden.

Då det är skogsvårdsstyrelsens tjänste- och tillsyningsmän, som närmast hafva att vaka öfver lagens efterlefnad, och dessa därför snarast och säkrast få kännedom om huruvida virke blifvit olofligen afverkad, skulle det säkerligen öka lagens effektivitet, om beslagsrätt äfven tillerkändes dessa tjänste- och tillsyningsmän eller vissa af dem.

Kungörelse om försäljning af beslagtaget virke, innan det dömts förbrutet, bör till förebyggande af virkets bortslumpande till vrakpris offentliggöras så, att den får större spridning bland allmänheten, än som vanligen sker endast genom kungörelsens uppläsande i kyrka. Kungörelsens införande i tidning inom orten kan leda till målet.

En skyldighet för åklagaren att om auktionen underrätta virkesägaren kan orsaka onödigt och ganska långvarigt uppehåll med auktionen och bör därför utbytas mot annat lämpligt sätt för meddelandet.

För att egga åklagarens tjänstenit och bereda honom bättre utsikt till godtgörelse för de kostnader, han får underkasta sig i och för utredning af mål

angående ansvar enligt lagen, bör åklagarens andel af böter, viten och värdet af förbrutet virke höjas från $\frac{1}{3}$ till $\frac{1}{2}$ eller $\frac{2}{3}$.

Från lagens tillämpning har kungl. kommittén undantagit skogsmark, som odlas till åker eller äng, rödjes till trädgård eller användes till byggnadstomt eller till likartadt ändamål. Däremot är ej annat att anmärka, än att tillägg bör göras, gående ut på att skogsbördig odlingsbar mark icke kalhugges eller för hårdt afverkas under förebärande af odlingsafsikt. Bestämmelser i detta afseende hafva införts i Norr- och Västerbottens-lagen.

Ehuru författningen skall hafva egenskap af lag, stiftad af Konungen och Riksdag gemensamt, och rubriken äfven angifver detta, har på flera ställen i förslaget i stället för benämningen »lag» användts uttrycket »förordning», hvilket är oegentligt och inkonsekvent.

Granskning af förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser.

I hvarje län skall finnas en skogsvårdsstyrelse, bestående af landshöfdingen såsom ordförande samt två ledamöter, utsedda för tre år i sänder, en af landstinget och en af hushållningssällskapet. Är län deladt i flera landstingsområden, blifver sammansättningen af ledamöter olika.

Skogsvårdsstyrelsens uppgift är i hufvudsak att befrämja den enskilda skogshushållningen samt hålla tillsyn öfver skötseln af de enskildes skogar.

Den uppgift, som tilldelats denna nya institution, är af maktpåliggande och grannlaga natur; och sannolikt skall skogsvårdsstyrelsen, om den blifver väl sammansatt och tillika utrustad med tillräckliga medel, verka mycket godt. I fråga om sammansättningen af styrelsen har kungl. kommittén icke varit lycklig. Skogsvårdsstyrelsen har och bör äfven hafva karaktären af ett kommunalt förtroendeuppdrag. De två ledamöterna skola enligt förslaget af länsorporationer, landsting och hushållningssällskap, väljas bland med skogsförhållandena i orten förtrogna män. Då landstinget kan sägas hafva länets gemensamma ekonomiska angelägenheter om händer och landstingets arbetsätt innebär större garantier för att valet sker med full hänsyn till sakens vikt och de egenskaper, som hos en ledamot böra vara tillfinnandes, är det lämpligare att landstinget får utse båda ledamöterna, än att den ene af dem skall väljas af hushållningssällskapet, hvilket icke utgör någon representation för länet och hvars förhandlingsformer icke äro tidsenliga, utan framkallat allvarliga och beaktansvärda anmärkningar. Skulle någon valbefogenhet åt hushållningssällskapet inrymmas, bör den utöfvas af dess förvaltningsutskott, hvarigenom valet kommer att ske med större omsikt.

Att skicka in en statens ämbetsman såsom landshöfdingen till själfskrifven ordförande i en institution, som till öfvervägande delen hvilat på kommunalt förtroende, kan näppeligen vara att förorda.

Om skogsvårdsstyrelsens arbete skall blifva fruktbringande och vinna förtroende hos allmänheten fordras, att ordföranden, hvilken skall utgöra den sammanhållande och ledande länken i styrelsen, är icke mindre än ledamöterna förtrogen med skogsförhållandena inom orten samt tillika intresserad för saken och har tillfälle att ägna tid och arbete däråt. Dessa förutsättningar äro ej

alltid att finna hos landshöfdingen, hvars tjänsteverksamhet är af helt annan art. På landshöfdingen hvilar redan nu en mängd göromål, och det är möjligt att därmed icke kan förenas det mycket kräfvande uppdraget att vara ordförande inom skogsvårdsstyrelsen, utan att det ena eller andra arbetet skall däraf lida.

Vissa delar af skogsvårdsstyrelsens uppgift sätter styrelsen i beröring med Konungens befallningshafvande. Så skall hos denna myndighet skogsvårdsstyrelsen göra framställningar om förbud för afverkning, och till samma myndighet har skogsvårdsstyrelsen att afgifva yttrande och utlåtande i förekommande fall. Dessa framställningar och utlåtanden skall landshöfdingen såsom Konungens befallningshafvande pröfva. Landshöfdingen blifver på detta sätt både part och domare, hvilket skall göra hans ställning skef och svår samt helt säkert hos allmänheten väcka tvifvel om att framställningarna och utlåtandena få så grundlig och allsidig pröfning, som önskligt eller nödigt kan vara.

För att undvika en sådan dubbelställning kan möjligen landshöfdingen antingen afhålla sig från deltagande inom skogsvårdsstyrelsen i framställningar och yttrande till Konungens befallningshafvande och låta suppleanten i stället inträda i styrelsen, eller ock öfverlämna åt sina underordnade tjänstemän i länsstyrelsen att handlägga från skogsvårdsstyrelsen inkommande framställningar och ärenden. Båda medlen innebära dock ett åsidosättande af skyldigheter, och huru valet mellan dessa medel än utfaller, kan hos allmänheten, som icke har kännedom om att landshöfdingens handlingssätt är förestafvadt af samvetsgrannhet eller grannlagenhet, lätt uppspira en misstro mot Konungens befallningshafvande eller skogsvårdsstyrelsen, eller bådadera. Om skogsvårdsstyrelsens under landshöfdingens ordförandeskap gjorda framställningar blefve af tjänsteman inom länsstyrelsen afslagna, skulle helt säkert landshöfdingen däraf känna sig mindre behagligt berörd. Förslaget har ej håller vunnit tillslutning af Konungens befallningshafvande i Västernorrlands och Jämtlands län, hvilka båda afstyrkt detsamma.

Något annat talande skäl för landshöfdingens själfskrifvenhet till ordförandeskapet, än en önskan att gifva större auktoritet åt skogsvårdsstyrelsen, är svårt att finna. Till detta kan man dock komma på annat sätt, eller genom bestämmelse, att ordföranden jämte suppleant för honom förordnas af Kungl. Maj:t för tre år i sänder bland män, som äro förtrogne med skogsförhållandena i orten. Sak-kunskap och intresse kunna i så fall påräknas i samma mån hos ordföranden som hos ledamöterna, hvilket skulle befrämja ett förtroendefullt samarbete och ett godt resultat af arbetet. Den tekniska insikten åter vore att finna hos den fackmässigt utbildade sekreteraren, som skulle gå styrelsen tillhanda med upplysningar och råd i skogstekniska frågor. Vid en sådan organisation af styrelsen bortfaller all anledning till att sekreteraren skall förordnas af Kungl. Maj:t eller aflönas med allmänna medel. Då sekreteraren bör vara underordnad och ej ställd vid sidan af ledamöterna, är det lämpligast, att skogsvårdsstyrelsen får antaga och entlediga samt med omhänderhafvande medel aflöna sekreteraren likasom sina öfriga tjänstemän. Förhållandet dem emellan må ordnas genom reglemente.

I skogsvårdsstyrelsens uppgift enligt § 4 ingår såsom ett hufvudmoment att befrämja den enskilda skogshushållningen genom utbredande af kunskap i skogsskötsel, beviljande af bidrag till och utförande af arbeten för skogskultur

och afdikningar med mera. Utdikningsarbeten och skogskultur draga i regel jämförelsevis stora kostnader. De medel, som ställas till skogsvårdsstyrelsens förfogande blifva åter antagligen så knappa, att väsentligt öfverskott öfver aflöningar och andra förvaltningskostnader icke uppstår. Viktigt är det emellertid, att kunskap i skogsskötseln utbredas bland allmänheten, för att en bättre hushållning med skogen skall inträda, hvarföre skogsvårdsstyrelsen bör egna sig med all ifver däråt och söka på bästa sätt verka därför, innan medel tagas till skogskultur och afdikningar. För att betona detta är det skäl, att den del af mom. a, som rör beviljandet af bidrag till utförande af arbeten för skogskultur och afdikning med mera, utbrytes och sättes i ett senare mom. med tillägg, antydande att medel därtill må beviljas först sedan till öfriga uppgifter och ändamål erforderliga medel utgått.

Skogsvårdsstyrelsen skall förvalta, bland andra medel, de afgifter, som skola erläggas vid upplåtelse af afverkningsrätt. Om förslaget till lag angående skyldighet för skogsägare att vid upplåtelse af rätt till skogsafverkning nedsätta visst penningbelopp bör förfalla af skäl, som längre fram komma att anföras, bör naturligtvis bestämmelsen om berörda afgift här utgå.

Skogsvårdsstyrelsen skall, enligt förslaget, antaga, förordna och entlediga dels för länet i dess helhet erforderligt antal forstligt bildade tjänstemän och dels för hvart och ett distrikt, i hvilka länet för skogsvården kommer att indelas, särskilda tillsyningsmän. Det är ej behöfligt att därom meddela så detaljerade föreskrifter, då det utan fara kan anföras att styrelsen att härutinnan handla efter som omständigheterna det påfordra och de till styrelsens disposition ställda medel medgifva. Förslaget bör därför ändras i den riktning, att styrelsen äger antaga och med omhänderhafvande medel aflöna de biträden, som styrelsen anser erforderliga för de distrikt i hvilka länet för skogsvården kommer att indelas samt för dem utfärda instruktioner.

Reglemente för skogsvårdsstyrelsen skall på förslag af styrelsen och efter »vederbörandes» hörande af Kungl. Maj:t meddelas. Det är ovisst hvem eller hvilka som åsyftas med ordet »vederbörande». Då landstinget utgör en representation för länets befolkning i dess gemensamma angelägenheter äfven af sådan natur som skogsvården, synes landstinget vara närmast till att yttra sig öfver förslag till reglemente, hvarför »vederbörandes» bör utbytas mot »landstingets». Därmed är naturligen icke uteslutet, att Kungl. Maj:t kan infordra yttrande äfven från sin befallningshafvande.

Om § 4 i förslaget till lag angående vården af enskildes skogar ändras därhän, att biträde af forstligt bildad man för tillsyn öfver enskild skogs skötsel och vård bör lämnas kostnadsfritt, tarfvar sista punkten af § 4 i förslaget om skogsvårdsstyrelse en motsvarande omredigering.

Förut är anmärkt, att den förordade ändringen af styrelsens sammansättning och sekreterarens ställning till densamma borttager skälet för sekreterarens aflöning af statsmedel.

Beträffande åter ersättning åt styrelsen och revisorer, är sådan i enlighet med 4 klassen i resereglementet för knappt beräknad i förhållande till det arbete, som styrelsen åligger, kostnaderna därför och den ställning, ledamöterna komma att intaga. Ersättning enligt 3 klassen i resereglementet är mera motsvarande billighetens kraf. Arbetet inom skogsvårdsstyrelsen blifver helt säkert så

besvärligt, att det kan blifva svårt att finna lämpliga personer, som vilja eller kunna ägna sig däråt utan annan godtgörelse än efter resereglementet, hvarför särskildt arfvode borde kunna ordförandena och ledamöterna medgifvas, om förhållandena anses det fordra.

För att skogsvårdsstyrelsen må få tid att ordna allt materiel för framställning angående de enskilda skogarnas tillstånd och skötsel är det skäl att ändra terminen för aflämnande af redovisningen och framställningen från mars månads utgång till april månads utgång.

Då det väl ej är afsedt, att revisorerna skola granska jämväl berörda framställning bör bestämmelsen att framställningen skall i styrelsens redovisning ingå ändras till: att framställningen skall vid redovisningen fogas. För att de under året nyvalde landstingsmännen skola få del af revisionsberättelsen och framställningen torde det föreskrifvas, att dessa handlingar skola utdelas till landstingsmännen sist inom en månad före nästpåföljande lagtima landsting. Att ett exemplar af handlingarna bör insändas till kungl. jordbruksdepartementet i stället för till kungl. finansdepartementet följer af den nya stadgan för ärendenas fördelning inom departementen.

Granskning af förslag till lag angående skyldighet för skogsägare att vid upplåtelse af rätt till skogsafverkningen nedsätta visst penningebelopp.

I förslaget till lag angående vården af enskildes skogar har skogsägaren blifvit underkastad vissa tvångsåtgärder — föreläggande vid vite eller afverkningförbud — i händelse skog så afverkas eller afverkad skogsmark så vanskötes, att skogens föryngring äfventyras. Man har haft skäl vänta, att nämnda lagförslag skolat innehålla alla bestämmelser om medlen till förebyggande af öfverafverkning af skog och vanskötsel af skogsmark och till återställande af det förhållande, som rubbats genom att lagen trädts för nära, och det förefaller därför egendomligt, att kungl. kommittén i förevarande förslag upptager ett nytt medel i berörda syfte, eller det att skogsägare, som till annan person upplåter rätt till afverkning af träd under 28 cm. 1,5 m. från marken, skall som säkerhet för att afverkningen icke så bedrifves eller marken så behandlas, att skogens föryngring äfventyras, hos skogsvårdsstyrelsen nedsätta $\frac{1}{10}$ af hvad afverkningsrätten betingat, dock minst tio kronor för hvarje hektar af det område, aftalet afser. Har afverkningen icke föranledt sådan anmärkning, att tvångsåtgärd jämlikt lagen angående vården af enskildes skogar följt, och styrkes inom 15 år efter nedsättningen af penningarne, att nöjaktig återväxt å området finnes, är ägaren till marken eller hans rättsinnehafvare berättigad att medlen jämte upplupen ränta lyfta. Detta förslag har sin grund däri att skogsupplåtelse för afverkning medför, enligt kungl. kommitténs åsikt, vissa vådor för skogshushållningen. En under lång afverkningstid ofta återkommande blädning lämnar ej det utglesnade skogsbeståndet tid att åter sluta sig och den kortvariga, men obegränsade afverkningsrätten föranleder en brådstörtad kalhuggning utan tanke på kvarlämnande af fröträd eller på andra åtgärder för skogens föryngring. Det kan därför, säger kungl. kommittén, förutses, att särskilda svårigheter och jäm-

förelsevis betydande kostnader skola uppstå för att åter försätta på sådant sätt afverkade skogar i nöjaktigt skick. Då emellertid sådana yttringar af skogsafverkning kunna uppkomma lika väl när skogsägaren själf afverkar, som då en afverkningsrättshafvare bedrifver hygget, tyckes konsekvensen fordra, att garanti skall ställas såväl i ena som i det andra fallet, helst det i saken icke är af betydelse af hvem afverkningen utöfvas, utan huru den bedrifves. Skyldigheten att nedsätta $\frac{1}{10}$ af köpeskillning och minst tio kronor pr hektar af området, aftalet afser, är alldeles för tung. Ej sällan öfverstiger köpeskillingen ej mycket tio kronor pr hektar, särdeles i de fall att afverkningsrätten sträcker sig öfver stora myrmarker, fjälltrakter och andra med svag och gles skog beväxta eller ock delvis alldeles skoglösa trakter, eller att afverkningsområdet är så aflägsset eller ogynnsamt beläget, att virkets framdrifning blifver mycket kostsam. Är afverkningstiden kort och skogen af små dimensioner, blifver äfven priset jämförelsevis ringa. För att undkomma nedsättningsskyldigheten och få själfva disponera köpeskillingen för skogen lära nog skogsägarna söka kringgå lagen, och sätt därför äro långt ifrån oupptänkliga. Det får ej antagas, att $\frac{1}{10}$ af köpeskillingen eller ett belopp af minst tio kronor pr hektar i allmänhet är en sådan bagatell för allmogen, att det ej skulle vålla några afsevärda olägenheter för skogssäljare att nedsätta summan och låta den kvarstå hos skogsvårdsstyrelsen under en tid af högst 15 år mot en relativt svag ränta. Mången, som säljer, tvingas därtill just af penningnöd. Den trösten har visserligen säljaren, att om skogsvårdsstyrelsen eller dess tjänstemän så finna godt medgifva, återfå penningarna med ränta inom 15 år, men utsikten därtill kommer icke att häfva trycket af nedsättningsplikten, om säljaren under tiden nödgas upplåna penningar mot högre ränta eller afstå från att fylla en del trängande behof. Godtyckligheten i pröfningen huruvida skogsägaren fullgjort sina åligganden i fråga om skogsskötseln minskar också förhoppningen för nedsättaren eller hans rättshafvare att återfå penningarna eller någon del däraf. Risker för honom ökas äfven, om han under 15-årsperioden försäljer skogsmarken, och den nye ägaren icke bryr sig om att vidtaga några sådana förbättringsåtgärder med skogen, som tillfredsställa skogsvårdsstyrelsen eller dess tjänstemän.

Det är långt ifrån att hvarje upplåtelse af afverkningsrätt till träd under ofvan utsatta dimension är af beskaffenhet att genom dess utöfning skogsförnyringen äfventyras. Huruvida fara föreligger beror på aftalets innehåll. Det ena aftalet undantager god och växtlig ungskog, då däremot det andra aftalet går så långt, att kalhugning eller sköfling är att frukta. Att det oakadt fordra likformig säkerhet för alla afverkningsaftal är att gå längre än klok försiktighet bjuder. Riktigare synes vara att uppställa den fordran, att alla skriftliga afverkningsaftal skulle underställas skogsvårdsstyrelsens pröfning, hvarefter skogsvårdsstyrelsen ägde bestämma den summa, dock ej öfver en viss del af köpeskillingen och ej under ett visst belopp per hektar af det område, aftalet afsåge, som skulle hos skogsvårdsstyrelsen deponeras såsom garanti för att nöjaktig återväxt komme att finnas. En sådan modifikation skulle sannolikt kännas mindre stötande för skogsägaren, men icke ens den torde vara behöflig, då ju Konungens befallningshafvande fått i sin hand medel att stäfja afverkning, som anses hota skogsförnyringen.

Undantaget af afverkningsaftal till skog af 28 cm. i diameter vid brösthöjd

visar emellertid hän på, att kungl. kommittén icke själf hyst fast tillit till förordade tvångsåtgärder mot öfverafverkningen af skog eller vanskötsel af skogsmark, utan funnit det säkrare att låta afverkningsfriheten blifva bunden af visst mått på träden, och det är högeligen anmärkningsvärdt, att kungl. kommittén efter att hafva omildt behandlat så kallade dimensionsprincipen, här utan vidare låter den komma till nåder. Hade det då ej varit skäl att noggrannt undersöka huruvida icke denna princip kan förtjäna en plats äfven i andra afseenden rörande den enskilda skogsvården?

Berörda undantag för skog af 28 cm. diameter vid brösthöjd är icke tillräckligt för ändamålet i det fall, att det till afverkning upplåtna skogsområdet bär endast träd af nämnda dimension och däröfver. I så fall kan området bli beröfvadt sin skog, utan att penningemedel till ombesörjande af återväxt finnas tillgängliga. Vederbörande finge då tillgripa tvångsåtgärd till förebyggande af skogsföryngringens äfventyrande.

Huru skogsvårdsstyrelsen skall få kännedom om alla afverkningsaftal, som icke inlämnas till domstol för intecknings vinnande, eller huruvida afverkning sker på grund af upplåtelseaftal eller icke, gifver förslaget icke någon antydan om. Bristen på bestämmelser därom lämnar skogsägaren öppen lucka för att kringgå lagen, något som helt visst komme att ske i sådan omfattning, att hvad som skulle vara regel, eller nedsättning af penningebelopp, komme att i verkligheten blifva undantag.

Af ordalagen i § 2 får den slutsats dragas, att, om föreläggande om skogsföryngringsåtgärd gifvits vid vite eller afverkningsförbud, nedsatt penningebelopp skulle skogsvårds-kassan tillfalla, oafsedt om föreläggandet behörigen fullgjordes, så att inom utgången af 15:de året nöjaktigt återväxt funnes å det afverkade området. Påföljd af förseelse mot lagen angående vård af enskildes skog blefve i sådan händelse tvåfaldig, eller dels förlust af nedsatt penningebelopp, dels ock, utom olägenhet af afverkningsförbud, kostnad och besvär för markens återställande i skogbärande skick. Detta blifver dock för strängt. Har den skyldige vidtagit anbefallda åtgärder för skogsföryngring och åtgärderna inom 15-årsperiodens utgång visat sig tillfredsställande, har ju målet vunnits och därmed har väl också skälet för nedsättning af penningebelopp helt och hållet bortfallit, hvarför nedsättaren borde vara i sin fulla rätt att återfå sina medel.

I sammanhang härmed kan den frågan framkastas, huruvida skogsägaren skall förlora de deponerade penningarna äfven i det fallet att, efter det han utfört de föreskrifna åtgärderna, den unga uppväxande skogen, utan något skogsägarens förvällande, afbrinner inom de femton åren.

Mot § 3, innefattande enahanda straffbestämmelser som § 6 af förslaget till lag angående vården af enskildes skogar, gälla samma anmärkningar som mot sistnämnda §.

Om hela lagförslaget kan i få ord sägas, att det hvarken är behöfligt eller lämpligt.

Granskning af förslag till lag angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd.

Om detta förslag har den af Jämtlands läns landsting tillsatta kommittén afgifvit följande yttrande till landstinget:

»§ 1. Den tid af 20 år, för hvilken, enligt lagen af den 25 april 1889, afverkning af skog annorledes än till husbehof får upplåtas, vill kungl. kommittén hafva inskränkt till 5 år från den dag aftalet slutes.

Skälet härtill är, att upplåtelse, vare sig den sker för längre eller kortare tid, ofta medför vanskötsel af skogsmarken, enär jordägaren är utestängd från förvaltning och vård af skogen och sålunda ej kan tillse, att vid afverkningen och utdrifningen nödig varsamhet iakttages, eller att efter afverkningen hyggena rensas och marken i öfrigt så behandlas, att nöjaktig återväxt kan uppstå. Innehafvaren af afverkningsrätten åter har icke något intresse för hurudant skogens tillstånd blifver, efter det upplåtelseiden utlupit.

Dessa skäl för förkortning af upplåtelseiden äro tungt vägande, men från annan synpunkt sedt, har inskränkningsen ganska beaktansvärda olägenheter med sig. För köparen, vanligen sågverksägare, är det af vikt att få afverkningstiden så lång som möjligt, så att han må kunna beräkna sin virkestillgång under längre tidsrymd framåt samt välja den tidpunkt för afverkning, som gifver utsikt till bästa förtjänsten, och ej tvingas till hastig och kanske förlustbringande afbrukning. Säljaren kan därför gemenligen betinga sig ett relativt förmånligare pris för afverkningsrätt under en längre tid än under en kort, ett förhållande som ej bör lämnas åsido.

Lagen af den 25 april 1889 har verkat i en oberäknad och oanad riktning, eller därhän, att tvåvaruindustrien för att trygga tillgången på råvara under en längre tidsföljd sträfvar att förvärfva sig eganderätten till skogshemman. Härigenom undergräfvades den styrka för landet i socialt hänseende, som är att finna i ett talrikt, själfägande och besuttet jordbrukarestånd. Den föreslagna inskränkningsen torde nog, där icke verksamma motåtgärder vidtagas, komma att i än högre grad medföra hemmanens gång ur böndernas händer.

Kommittén tror därför det vara välbetänkt att nu stanna vid en något längre tidsrymd för skogsafverkningskontrakts giltighet och föreslår tio år.

§ 2. Med erinran om att rättighet att å hemmans eller bys skog njuta skogsfång till husbehof kan upplåtas för alltid, på lifstid och på viss tid, ej öfver 50 år, och att förhållandet är detsamma med mulbetesrätt, anför kungl. kommittén:

»Det ligger i öppen dag, huru hinderliga dessa skogsservituter skola vara för införande af rationell skogshushållning. Nyttjanderätten är i regeln icke inskränkt till viss del af skogen. Annu mera sällan är den berättigade vid dess utöfning i någon mån beroende af skogsägarens anvisning. Husbehofsvirket uttages därför, där det faller sig bekvämligast, utan hänsyn till skogshushållningens kraf. Ägare af skog, hvarå annan har oinskränkt rätt till mulbete, är därför förhindrad att, om så skulle erfordras, för skogssådd, plantering eller annat af skogsvården påkalladt ändamål afstänga ens den obetydligaste del af marken. Afven där allenast naturlig föryngring af skogen kommer i fråga, lider ungsbogen mycket af mulbetet, innan den hunnit växa undan kreaturens bett. De olägenheter, som sålunda medfölja skogsservituterna, äro redan högst be-

tydande. Ännu kännbarare blifva de, om, på sätt kommittén föreslagit, ganska vidtgående skyldigheter i afseende å skogens vård och föryngring åläggas skogsägaren, och denne blir utsatt för allvarliga påföljder i händelse af uraktlåtenhet att fullgöra samma skyldigheter. Det blir då en oafvislig plikt för lagstiftaren att söka undanröja de hinder, som ställa sig i vägen för fullgörandet af den anbefallda skogsvården.»

Till minskande af dessa påpekade olägenheter föreslår kungl. kommittén, att rätt till skogsfång allenast till husbehof och till mulbete å skogsmark må upplåtas på lifstid eller på viss tid, som ej må öfverstiga 30 år från den dag aftalet slöts.

En dylik inskränkning skall dock hafva en menlig inverkan på uppkomsten och utvecklingen af det mindre jordbruket, för hvilket framgångsrika drifvande det är högeligen af nöden för idkaren att hafva mulbete och få husbehofsvirke utan att behöfva köpa det. De olägenheter och förvecklingar, hvartill äldre upplåtelser af skogsfång till husbehof och af mulbetesrätt gifvit anledning, söker man numera vid nya upplåtelser att undvika genom rättigheternas närmare begränsning i kontrakten. Till undanrödjande af de utaf kungl. kommittén betonade olägenheter, har kungl. kommittén dessutom anvisat en tillfredsställande utväg i det föreslagna tillägget till § 76 skiftesstadgan om att skogs- och mulbetesservituter få utbrytas äfven utan sammanhang med ägoskifte.

Det är icke oantagligt, att den föreslagna inskränkningen i tiden för skogsfång till husbehof och för mulbetesrätt skall verka i viss mån hinderligt för den i allo behjärtansvärda och på dagordningen stående »egna-hems-frågans» framgång.

Den föreslagna inskränkningen anser sig landstingets kommitté därför icke kunna förorda.»

Detta uttalande af landstingskommittén är stödt på goda grunder och innefattar i korthet hvad som mot förslaget väsentligast kan vara att erinra.

Granskning af förslag till lag angående fjällskogar och skyddsskogar.

Den stora frihet i nyttjandet af skogen, som kungl. kommittén velat bibehålla åt skogsägarna, kan under särskilda naturförhållanden verka därhän, att skogsproduktionen hart när omöjliggöres. Så kan blifva förhållandet i fjälltrakter, där uppväxande plantor sakna skydd af äldre skog och där skogsmarkens totalafbrukning nedsätter markens alstringskraft.

Kungl. kommittén, som icke hyst tvifvel om att staten äger rätt och plikt att i sådana fall förhindra, att betydande områden förvandlas till skoglösa ödemarker utan möjlighet att återvinnas för landets produktion, har därför föreslagit, att för fjälltrakter, där fara är att afverkning af skogen gör marken till framtida skogsbörd oduglig eller medför våda för skogsföryngringen, Kungl. Maj:t må förordna, att afverkning annat än till husbehof får ske endast efter utsyning, som på statens bekostnad af skogstjänsteman verkställs.

På lika sätt skall Kungl. Maj:t äga bestämma angående afverkningar å så kallade skyddsskogar, eller sådana skogar, hvilkas bestånd erfordras till skydd

för flygsandsfält, fjällgränsens nedgående, fiske och sjöfart. Befinnes större inskränkning af nöden, må Kungl. Maj:t äfven därom förordna, med rätt dock för skogsägaren att i så fall afstå skogen till staten mot ersättning, bestämd i enlighet med expropriationslagen.

Här har kungl. kommittén åtdragit bandet för afverkningen rätt hårdt, i det den i det närmaste undanskjutit ägaren från att råda öfver sin skog och i stället lagt bestämmelserätten i statens skogstjänstemäns händer. Att staten söker värna om skogar i fjälltrakter, där skogsföringringen är mycket vanskelig, äfvensom om skyddsskogar, är erkännansvärdt, men att för detta ändamål sätta ene skogsägaren i sämre ställning än den andre kan väcka betänkligheter och väl framkalla det spörsmålet, huruvida det ej varit mera rättvist att låta den ägare af fjällskog eller skyddsskog, som af ekonomiska eller andra skäl icke vill finna sig i intrånget, få afstå skogen till staten på enahanda villkor, som ägare af skyddsskog i särskildt fall är berättigad till, eller mot ersättning bestämd enligt expropriationslagen. Visserligen kan ett sådant berättigande för skogsägare locka till öfverafverkning för att frampressa expropriationsåtgärder, de där säkerligen blefve för staten ganska kostsamma, men å andra sidan får ej blicken slutas för att en lag bör i möjligaste mån vara lika för alla, och att om staten af nödvändighetsskäl utfärdar en lag, som bryter mot denna grundregel, staten äfven bör söka utjämna verkningarna däraf.

Innehållet i § 3 föranleder till enahanda anmärkning som mot § 6 i lagen angående vården af enskildes skogar.

Hela lagförslaget blifver emellertid obehöfligt, om lagen angående vården af enskildes skogar får innehålla förbud mot afverkning af skog under vissa dimensioner.

Då föregående granskning gifver vid handen, att det af kungl. kommittén uppgjorda förslag till lag angående vården af enskildes skogar icke passar för Västernorrlands och Jämtlands län, hafva dessa läns landstings kommitterade ingått i undersökning om de grunder, på hvilka en skogslag för länen bör vara byggd, och därefter utarbetat ett nytt förslag, allt på sätt här nedan förmåles.

Motiver till förslag till lag angående vården af enskildes skogar inom Västernorrlands och Jämtlands län.

Den af Kungl. Maj:t tillsatta kommittén för utredning angående lämpliga åtgärder för främjande af den enskilda skogshushållningen har efter undersökning om privatskogarnas tillstånd i landet kommit till det resultat, att de med vissa undantag äro i ett vanvårdadt skick och i regel föremål för en mer eller mindre stark öfverafverkning. Detta förhållande har kungl. kommittén funnit innebära en varning emot att låta skogsafverkningen fortgå ohejdadt och en maning att söka i tid afvärja de olycksdiga följderna af ett hänsynslöst uttömmande af skogsförrådet. I valet af medel häremot har kungl. kommittén emellertid icke fäst tillbörlig uppmärksamhet vid de inom skilda delar af landet rådande olikheter i jordmån, växtlighetsförhållanden och näringslif med mera, som på saken kan hafva inflytande, utan trots sig böra förorda bestämmelser, gemensamma

för hela landet, eller rättare de delar däraf, hvilka icke ännu genom särskilda stadganden fått skydd för sina skogstillgångar. Då följaktligen en sådan lagstiftning icke kunnat väl anpassas till de särskilda orternas behof, har följden blifvit, att lagförslaget icke blifvit så klart och koncist, som önskligt varit, utan gifvits en sväfvande och tänjbar innebörd, hvars svagheter och brister sägas skola vid lagens tillämpning afhjälpas af »ett lefvande samfundsorgan».

Står det klart för eftertanken, att tillgodogörandet af skogskapitalet sker i så stor omfattning och på sådant sätt, att kapitalet förspilles till skada ej blott för det allmänna, utan äfven för de näringar och industrier, för hvilkas fortvaro och utveckling det utgör ett villkor, hade det legat närmast till hands att söka skarpt fixera det mål, som borde nås, och därefter rätta medlet.

I ett annat sammanhang har berörts, hurusom det är oundgängligt för landets storindustri, sågverksrörelsen, samt andra träförbrukande industrier, — de där väl nu icke kunna mäta sig i betydelse med sågverksrörelsen, men af hvilka trämassefabrikationen har en lofvande framtid och kolningen utgör ett nödigt underlag för en af landets andra storindustrier, järnhandteringen — att hafva en jämn och uthållig tillgång på för hvarje industri passande eller användbara skogsprodukter.

Af ej mindre vikt är det för jordbruket inom grannlänen Jämtlands och Västernorrlands län att ej blott få sitt behof af byggnadsvirke, gärdsel och vedbrand fylldt utan kännbara kostnader, utan äfven att i skogens afkastning och skogsbruksarbete hafva ett godt stöd. Skogsdriften och jordbruket intaga dessutom sådan inbördes ställning och äro af hvarandra så beroende, att den ene icke lider men, utan att den andre därpå får stark känning. De kunna väl tvifvas sida vid sida och af hvarandra få stärkande inflytelser.

Från dessa synpunkter betraktad, framstår den uppgift, en skogslagstiftning för nämnda tvänne län har att lösa, i så tydliga drag, att någon tvekan om bästa medlet därför icke gärna bör råda.

Skogsförrådets skyddande och vårdande så, att det äfven för kommande tider och släkten kan tillgodose berättigade fordringar på en jämn och god och om möjligt oförminskad eller ökad afkastning, bör vara och har äfven från skilda håll uppställts som den rätta grundregeln i en blifvande lagstiftning. Otvifvelaktigt skulle dock denna princip, omsatt i lag med förbud mot afverkning af alla träd under viss tjocklek och tillämpad i all sin nakenhet, vålla mera skada än vara till verkligt och varaktigt gagn för skogen, och den komme därjämte att göra ett djupt ingrepp i skogsägarens fria dispositionsrätt öfver sin egendom samt störande inverka på näringar, som af skogen hämta sitt råmaterial. Regeln måste därför omklädas med undantag och bestämmelser, afpassade efter förhållandena inom den ort, där tillämpningen skall äga rum. På detta sätt behandlad skall säkerligen den af kungl. kommittén utdömda dimensionsprincipen icke blott blifva användbar för en skogslagstiftning för Jämtlands och Västernorrlands län, utan äfven visa sig vara den enda, som under skogsförhållandenas samt i mer eller mindre beroende af skogstillgång stående näringars nuvarande gestaltning kan blifva till verklig båtad för skogens bevarande och skogsvården, och detta utan att skadligt inverka på skogsägarens sanna intresse eller undandraga de skogförbrukande industrierna något af det råmaterial, en hvar af dem behöfver.

Kungl. kommittén har i fråga om dimensionslagar erkänt, att de äro

ägnade att förekomma vissa svåra former af misshushållning med skogen och på grund däraf under mindre utvecklade förhållanden kunna hafva visst berättigande, men, tillägger kommittén, redan den omständigheten, att den princip, hvarpå de äro byggda, icke upptagits i något annat lands lagstiftning än Sveriges, torde vara ägnad att väcka misstro i afseende å deras ändamålsenlighet.

Denna misstro är emellertid allt för löst fotad. Skogsväxtligheten i andra länder har i mycket andra betingelser och förutsättningar än hos oss, hvarför starkt talande skäl föreligga för att vår lagstiftning icke bör baseras på från utlandet importerade teorier i skogshandteringen, utan få framväxa ur rent nationell grund eller de vetenskapliga rön och praktiska erfarenheter, som gjorts om de för landet egendomliga och säregna förhållandena med skogens bevarande, växlighetens befordrande och virkesförrådets tillgodogörande på bästa sätt. För öfrigt omfattas äfven i utlandet dimensionsprincipen af framstående auktoriteter.

Kungl. kommittén har dock ej stannat vid endast misstro, utan efter en redogörelse för en dimensionslags verkningar, sådana de föresväfvat kommittén, anmärkt, att om till följd af lagen endast de herskande träden — de som uppnått eller öfverstege den bestämda minimidimensionen — afverkades, uppstode icke därigenom så stora luckor i skogsbeståndet, att därmed bereddes tillräckligt ljus för att en lifskraftig återväxt skulle kunna uppkomma, men läte däremot utglesningen skogsmarken betäckas af en vegetation, som försvårade trädfröets nedträngande i jorden och groning; att de kvarlämnade träden, de där vore dels ej längre växtliga, dels mindre utvecklingsbara, ej kunde i vederbörlig grad tillgodogöra skogsmarkens produktionskraft, men stode till hinder för uppkomsten af nya lifskraftiga plantor; att, om åter möjlighet för skogsägaren att med fördel afverka jämväl de undertryckta och växtliga träden förefunnes, man snarare kunde räkna på att afverkningen bedrefves på sådant sätt, att de öppningar, som gjordes i skogsbeståndet, blefve tillräckliga för att bereda möjlighet för god återväxt; att, då jämväl i de slutna bestånden af växtlig ungskog erfordrades utgallring af en del träd för att främja de återstående tillväxt, hvarje åtgärd, som försvårade en lönande användning af det virke, som kunde erhållas utaf äldre undermåliga träd eller gallringsvirke utgjorde ett direkt hinder för uppkomsten af en rationell skogshushållning; att i följd af tallens större ljusbehof ett dimensionshygge ledde till detta trädslags undanträngande af granen, som äfven å för tallen passande mark föredroge den halfskugga, som uppkomme genom en sådan ordnad blädning, då däremot i granskog, särskildt i de tätt uppvuxna bestånden, en utglesning ofta vållade, att de vid friställning ovana träden torkade; att äfven på landets näringslif i allmänhet en dimensionslag skulle verka ofördelaktigt, i det alla andra träförbrukande industrier än sågverksrörelsen skulle hämmas, och det änskönt såväl pappersmasseindustrien som kolningen vore fullt berättigade och för landet erforderliga näringar, och särskildt den sistnämnda lämnade god arbetsförtjänst åt en ej obetydlig del af landtbefolkningen under en tid, då jordbruket låge nere, samt därtill vore af synnerlig nytta för skogs-skötseln.

Det är sålunda många och stora brister, som kungl. kommittén funnit vidlåda dimensionslagar, och för visso skulle de vara tillräckligt afskräckande från att i lagstiftningen slå in på dimensionsprincipens väg, om bristerna vore med grundregeln så förenade, att de icke läte sig afskiljas. Men dess bättre

finnes ganska god utsikt därtill. Det framgår nämligen otvetydigt af betänkandet, att kungl. kommittén vid framdragandet af sina grava anmärkningar haft blicken oafslåttligt fäst på en dimensionslag i all nakenhet, eller en sådan, som icke medgifver någon som helst afverkning af undermålig skog, om icke möjligen efter undersökning och tillåtelse af en statens skogstjänsteman. Däri må kungl. kommittén få rätt, att en sådan dimensionslag icke kan vara att förorda, men knappast någon af dem, som trots, att en dimensionslag skall kunna med fördel tillämpas inom Jämtlands och Västernorrlands län, torde hafva föreställt sig en dimensionslag i så rå form, som kungl. kommitténs förebild. Den tanke, som genomlöper dimensionslagar, är icke avslutad med kungl. kommitténs framställning af dem, utan den är mäktig en utveckling och en formbildning, som kan förekomma de väsentligaste olägenheter, kungl. kommittén befarat, och ingifva förhoppning om att en dimensionslag skall kunna verka tillfredsställande, äfven i de stycken, däri kungl. kommittén sett endast stötestenar.

Denna mening framkallar osökt den frågan: Huru bör då en dimensionslag vara till sina grunddrag och modifierande bestämmelser? Svaret på detta spörsmål blifver i mycket beroende af de säregna förhållandena med skogens växtlighet och föryngringsförmåga i den ort, för hvilken lagen tillärnas, samt skogens betydelse för näringslivet därstädes. Hvad som kan vara lämpligt för den ena orten med hårdt luftstreck, riklig skogstillgång och uppdrifven trävaruhandtering kan, lätt förklarligt, icke vara passande för en annan ort med blidt klimat och ringa skogstillgång samt med förhärskande jordbruksnäring. Följaktligen kommer att vid svarets afgifvande endast tagas hänsyn till hvad för Västernorrlands och Jämtlands län kan önskas eller krävas af en skogslagstiftning.

En dimensionslag för dessa län bör verksamt skydda den växtliga, utvecklingskraftiga och välformade ungskogen af det för skogsmarken mest passande slag. Den får icke stå i vägen för hjälpgallring, nödig hyggesrensning och skogens föryngring. Ej heller får den hindra tillgodogörandet på förmånligaste sätt af skadad och undertryckt skog, eller af skog, hvars rotverksamhet starkt nedsatts eller hvars föryngringsförmåga tillintetgjorts af markens beskaffenhet, eller af träd, af hvilka vidare tillväxt icke är att förvänta. Kontrollbestämmelserna för lagens efterlefnad böra vara effektiva och, om möjligt, sådana, att banden å ägarens dispositionsrätt öfver skogen ej kännas för hårdt tilldragna.

Under en lag med dessa grunddrag skall den för länen såväl som landet i dess helhet så viktiga sågverksrörelsen kunna påräkna en stadig tillgång på virke af god form och kvalitét. Pappersmassfabrikationen jämte andra träförbrukande industrier komma det oaktadt att få erforderligt råmaterial, enär den undermåliga skog, som får afverkas, lämnar en höst betydande, för dessa industrier användbar virkesmängd. Enahanda blir förhållandet med kolningen, vare sig den sker i mila eller med användandet af de tekniska hjälpmedel, som under senaste tider upfunnits. Jordbruket och dess binärningar skola icke blifva i saknad af nödigt virkesfång. Därjämte skola jordbrukarne hafva utsikt att af skogen hämta en inkomst, antingen direkt genom virkesförsäljning eller genom arbete i trävaruindustriens tjänst.

Skogsafkastningen och den tillgång till arbete, som industrien lämnar, blifva såmedelst af jämn och varaktig natur, hvaremot, om skogsförrådet under

gynnsamma konjunkturen hårdt anlitas, detta kan medföra svåra rubbningar i trävaruindustrien och ett försvagande af jordbrukets säkraste stöd. Trävaruindustriens aftynande af brist på råmaterial skulle äfven undergräfvat existensvillkoren för de talrika arbetareskaror, som nu hafva sitt uppehälle i dess tjänst.

Särskildt att beakta är, att en lagstiftning af den hufvudsakliga innebörd, ofvan omnämndt, jämväl medför den nyttan, att den i viss mån bringar de träförbrukande näringarna att anlita den dimension och virkeskvalitet, som en hvar med fördel kan använda, och ej draga under sig en dimension eller kvalitet, som en annan industrigren oundgängligen behöfver. Virkesförrådet blifver härigenom i det hela med större omsorg tillvarataget och för industrien bättre utnyttjad.

På en god dimensionslag bör äfven ställas den fordran, att den för den fria afverkningen satta gränsen blir uppdragen med tillbörlig hänsyn till allt hvad för lagen satts till uppgift. Att härvid så afväga de särskilda omständigheter, som spela in i frågan, att uppgiftens olika sidor kunna anses i lika mån beaktade, är vanskligt, helst de grundläggande förhållandena äro mycket växlande i olika trakter af det område, för hvilket lagen skall gälla. I förgrunden framstår likväl nödvändigheten att sörja för skogens förnygring genom själsådd, hvarför måste tillses, att friska och växtliga ungrädd skyddas mot afverkning så länge, att de uppnått åldern för en kraftig frösättning och äfven under en viss tidsperiod fullgjort denna funktion. Därmed är det dock icke nog. Träden böra äfven få kvarstå till dess de utväxt till den groflek, att de motsvara rimliga anspråk på tillräckligt och passande husbehovsvirke och på råämne för sågverksindustrien. Vidare måste hänsyn tagas till att våra båda barrträd, tall och gran, till sina lefnadsförhållanden äro hvarandra mycket olika, så att de icke hafva samma förutsättningar för den ekonomiskt fördelaktigaste utvecklingen, ej heller med fästadt afseende på det inflytande de utöfva på skogsmarkens framtida produktionsförmåga förhålla sig på ett likartadt sätt. Granen, som uppträder under tvänne former, är på bättre myllrik mark växtlig, och växer då fortare än tallen, men genom denna hastiga tillväxt blir dess ved lös och utsättes därigenom lättare för röta. Den oväxtliga granen åter förekommer på myllfattigare jord — tallmark — hvarest den undantränger tallen, nedsätter markens produktionsförmåga och så småningom orsakar försumpning. Både den växtliga och den oväxtliga granen äro ömtåligare än tallen och taga lättare än den skada genom mekanisk inverkan, friställning, insektangrepp m. m. Läger man nu härtill, att de båda granformerna blifva fröbara tidigare än tallen, samt att de äro lika användbara för trämasseindustrien som för sågverksindustrien, så är det tydligt, att granen i allmänhet kan med fördel skördas tidigare än tallen, hvilket tillåter, att gränsen för afverkning af gran sättes lägre än för tall.

För såväl Västernorrlands som Jämtlands län har därför dimensionen för gran ansetts böra sättas lägre än för tall. Då emellertid inom Jämtland granen vunnit så stort insteg, särdeles inom de västra trakterna, där den är nästan allena rådande, att en afverkning af gran intill samma dimension som inom Västernorrlands län skulle betänkligt nedsätta förrådet af träd, tjänliga till husbyggnader och för sågverksindustrien, samt orsaka ett högst menligt inflytande på den kvarstående skogen och på skogsförnygringen, samt den inom såväl

Jämtland som Härjedalen vid fjällgränsen förekommande skogen består nästan uteslutande af gran, och denna skyddsskog behöfver särskildt vårdas, så bör skillnad i afverkningsbegränsningen göras icke blott mellan tall och gran, utan äfven mellan gran inom Västernorrlands län och inom Jämtlands län.

Enligt gjorda undersökningar i mellersta delen af riket lämna tallen det tyngsta och bästa fröet i en ålder mellan 30 och 60 år. Vid senare åldern har tallen därstädes på god växtmark uppnått en dimension å brösthöjd af mer än 19 cm. Om för Västernorrlands och Jämtlands län, med fästadt afseende å skogsmarkens beskaffenhet, klimatet, höjden öfver hafvet med mera, som inom de båda länen inverka på skogsväxten och försena densamma, åldersgränsen, som möjligen kan berättiga till skogens borttagande, sättes något högre än 60 år, eller till 70 å 80 år, och därmed sammanställs, att under tämligen normala förhållanden tallen vid denna ålder uppnått en groflek vid brösthöjd af 21 cm., barken inberäknad, kunde det synas, som om detta mått skulle vara lämpligt till afverkningsgräns, helst som träd af den tjockleken eller till och med därunder kunna användas till kolning, pappersmasseved, grufstöttor med flera ändamål. Men då träd af denna dimension, på grund däraf att tallens frösättning här är mycket sparsammare än i mellersta Sverige, icke kunna anses hafva under tillräckligt lång tid såsom fröträd bidragit till skogens naturliga förnyring och de icke heller lämna tillräckligt groft byggnadsvirke eller sågningsprodukter af de dimensioner, som äro oundgängliga för att hålla exporten af sågadt virke uppe på en god och lönande höjd, så måste minimidimensionen för tall, om den skall medföra verkligt och afsedt gagn, sättas högre än till 21 cm., och torde 25 cm. vid brösthöjd 1,5 meter från storändan, då virket är afverkadt, lämpligen kunna väljas, och det äfven af skäl, att en växtlig tall af lägre dimension lätt sjunker vid flottning.

För granen åter kan, på grund af hvad ofvan anförts, måttet sättas något lägre eller till 21 cm. inom Jämtlands län och till 19 cm. inom Västernorrlands län, båda måtten vid brösthöjd tagna.

I dessa mått är barken inberäknad. Barken har emellertid olika tjocklek såväl å de olika trädslagen, tall och gran, som ock vid olika ålder och storlek af träden, hvarför det till underlättande af utsyningar och kontrollmätningar är behöfligt, att afverkningsmättet bestämmas äfven utan att barken inberäknas.

Det förbud för afverkning af träd under vissa dimensioner, som åsyftas, gör obestriddigen ett kännbart ingrepp i skogsägarens dispositionsrätt öfver sin egendom, hvarför man bör gå försiktigt till väga och ej göra ingreppet större, än faran, som hotar skogen, uppenbarligen bjuder. Då denna fara icke egentligen kommer af afverkningen till husbehof, om ock medgifvas måste, att det planlösa sätt, hvarpå sådan afverkning mångenstädes bedrifves, åstadkommer stor skada, torde afverkningen af virke såväl till skogsägarens eget som till annans husbehof inom länet icke böra inskränkas, helst som ett band därutinnan kan försvåra de redan nu i många fall ganska ogynnsamma lefnadsförhållanden, hvarmed befolkningen har att kämpa. Frihet må äfven lämnas till afverkning för flottningsanordningar, såsom till rännor, länsor med mera äfvensom till allmänt behof, till exempel till järnvägsstängsel, enär afverkning för dessa ändamål är mera till båtnad än till men för orten. Någon tvekan att lämna eftergift i dessa afseenden må så mycket mindre råda, som, glädjande nog, allmogent allt mer

och mer kommit till insikt om skogens värde för jordbruket och såsom handelsvara och därför börjat visa förtänksamhet vid uttagning af träd till husbehof, så att frisk och växtlig skog sparas till afsalu. Ej heller må afverkningsförbud träffa torra träd, hvarmed förstås döda eller döende träd.

Det ligger i öppen dag, att ett noggrant öfvervakande af att skogen icke anlitas i strid mot lagens syftemål är af behovet påkalladt.

Härtill har kungl. kommittén gifvit ett uppslag i rätt riktning i det af kungl. kommittén utarbetade förslaget om skogsvårdsstyrelse. Denna nya institution, modifierad så, att den noga sluter sig till skogslagsförslaget för Väster- och Jämtlands län, synes väl ägnad att handhafva kontrollen, så vidt nämligen den får erforderliga medel ställda till sitt förfogande. Utan tillräckliga medel kan skogsvårdsstyrelsen icke fylla nämnda uppgift eller i afsevärd mån främja den enskilda skogshushållningen. Men äfven i detta stycke har kungl. kommittén anvisat en god utväg, i det den upptagit den förut väckta tanken på en skogsvårdsafgift.

Den jordägaren i § 1 af lagförslaget förbehållna rätten att till husbehof med flera angifna ändamål afverka undermåligt virke lämnar i de flesta fall honom tillräcklig frihet till afverkning i och för odlingsföretag, men då det är tänkbart, att jordägaren önskar utföra större odlingsarbeten utan att finna användning på olvannämnda sätt för det undermåliga virke, som behöfver afverkas, måste för dylikt fall rätt att annorledes disponera öfver virket honom lämnas. Då det emellertid kan hända, att jordägaren under förebärande af odlingsafsikt låter kalhugga stora områden och sälja virket till förbrukning af trävaruindustrien, utan att därefter vidtaga någon som helst förbättringsåtgärd med marken, erfordras stadganden, som hindra ett dylikt tillvägagående från hans sida.

Skyldighet att utföra odling å ett afverkad område måste vara förbunden med viss för jordägaren kännbar påföljd i händelse af uraktlåtenhet. Ett vitesföreläggande i enlighet med hvad i Norr- och Västerbottenslagen är stadgadt kan lätt eluderas såmedelst, att jordägaren afhänder sig marken till annan person. Att göra vitet gällande äfven mot senare ägare kan, äfven om det med allmänna rättsgrundsatser låter sig förenas, vara betänkligt, ty därigenom kunde en senare ägare, som förvärfvat sig marken utan kännedom om densamma medföljande förpliktelse och som är i saknad af förmåga att odlingsarbetet verkställa, komma att lida stor skada. I lagförslaget har därför inrymmts ett annat sätt att förmå jordägaren fullgöra odlingsplikten, eller det att jordägaren skall ställa säkerhet för odlingsarbetets fullbordande till belopp, motsvarande värdet af den skog, däröfver han, enligt medgifvande, får fritt föfoga. Vid uraktlåtenhet af odlingsföreläggandet förverkas det belopp, för hvilket säkerhet ställts, till skogsvårds-kassan, därifrån det sedan kan utgå till skogskultur. — Den risk, som jordägaren således löper, skall antagligen visa sig vara verksam i att stäfja försök såväl att kringgå lagen som att undkomma lagens bud.

Vid uppgörande af de utaf vederbörande landsting godkända förslagen till skogslagar för Väster- och Jämtlands län framhölls det såsom ett önskemål, att den utsyning af virke, som skulle ske, måtte försiggå utan egentlig kostnad för skogsägaren, så att denne icke af lagen skulle lida större tryck än af inskränkningen i hyggesfriheten. Då någon utsikt att få medel till kostnadsfri utsyning icke yppades, söktes en utväg att åtminstone göra utsyningen

förknippad med möjligast minsta besvär, tidsutdräkt och tunga för skogsägaren; och trodde man sig finna en tämligen tillfredsställande sådan i institutionen af kommunala, af Konungens befallningshafvande förordnade tillsyningsmän, hvilka skulle verkställa utsyningen mot billig afgift. Därunder låg äfven en förhoppning, att utsyningsstämman skulle af allmänheten mottagas med mindre motvilja än ett sådant i enlighet med Norr- och Västerbottenslagen.

Onekligen led institutionen af svaghet däri, att teoretisk insikt i skogsvården ej kunnat hos tillsyningsmännen påräknas, men detta fel hade nog kunnat i någon mån afhjälpas genom anordnande af instruktionskurser under forstligt bildad mans ledning. Medelst skogsvårdsafgifter kan svårigheten undvikas, och den kontrollerande myndigheten få medel till att närma sig önskemålet: utsyning genom forstligt bildad person utan skogsägarens betungande. — Så mycken kostnad må dock kunna påläggas honom, att han skall hålla förrättningsmannen med mat och husrum medan förrättningen varar, eller gifva skälig ersättning därför. En sådan förmån är för förrättningsmannen och för förrättningsgången af ganska stor betydelse, enär, om han själf skall draga försorg om kost och husrum, detta kan för honom blifva besvärligt och verka onödigt uppehåll i förrättningen. För skogsägaren blifver gifvetvis denna skyldighet icke i nämnvärd mån kännbar. Måhända också att skyldigheten för det med sig, att förrättningsmannens biträde icke missbrukas. Ansvar för oloflig afverkning af undermåligt virke är, enligt § 5 i lagförslaget, satt till böter och till förlust af det afverkade virket, hvilket är underkastadt beslag. — Häri har en afvikelse skett från Norr- och Västerbottenslagen samt från Jämtlands läns landstings förslag, enligt hvilka, för att göra bestämmelserna verksamma på ett hastigt och kraftig sätt, ansvars-påföljden inskränkts till förlust af det olofligen afverkade virket. Denna afvikelse är föranledd däraf, att det tvifvelsntan är riktigast, att den, som brutit mot lagen, får sota därför, äfven om det afverkade virket blifvit undanskaffadt. Rätten att göra beslag måste få gälla utan afseende å om virket kommit i annans ägo eller besittning, emedan i annat fall den, som olofligen afverkat, helt lätt kan utesluta beslagspåföljden genom att afhända sig virket till annan. Det kan väl förefalla strängt, att till exempel en person, som i god tro köpt undermåligt virke till industriell bearbetning, skall blifva utsatt för förlust af detsamma, men denna stränghet är förestafvad af nödvändigheten att med kraft hindra olofliga afverkningar och är dessutom icke större än i Norr- och Västerbottenslagens bud, att olofligen afverkad undermåligt virke, som påträffas å vissa platser, skall tagas i beslag och dömas förbrutet, hvem än är till detsamma ägare. Den, som köper undermåligt virke till annat än i § 1 angifvet ändamål, får se sig för och fordra utstämpling eller annat bevis om att virket med vederbörligt tillstånd fällts.

Från beslagsrätten bör dock undantagas virke, som finnes med annans virke fritt flytande i flottled eller annat vattendrag, däri virke brukar framflottas; detta för att förekomma störande rubbningar i flottningen, som ofta kan försiggå endast under helt kort tid. Ligger åter det undermåliga virket på is eller är det afskildt från annans virke genom bom eller dylikt eller är det efter flottningens fullbordande upplagdt vid sågverk, pappersmassfabrik eller på annat ställe, må beslag äga rum, därest laga hinder däremot eljest icke möter.

Då det väl icke får förutsättas, att skogsvårdsstyrelsens tillsyningsmän hafva tillräcklig insikt i utförande af mål inför domstol, och tillsyningsmännen

dessutom i första hand böra ägna sig åt hvad till deras uppgift egentligen hörer, eller åt utsyning af virke och annan skogsvård, lärer det vara försiktigast att låta åtalsrätt tillkomma endast allmän åklagare. Något olika ställer det sig med rätten att göra beslag. Att icke tillstämja tillsyningsmännen denna rätt skulle minska utsikten till ett snabbt och verksamt städfjande af öfverträdelser af lagen. Tillsyningsmännen, hvilka hafva att med uppmärksamhet följa afverkningar af undermåligt virke, få lättare än allmänna åklagaren kännedom om förelupna olagligheter och blifva därför ofta i tillfälle att genom ett raskt ingripande hindra den skyldige att få gagn af sin olagliga handling.

Det i § 19 af Jämtlands läns landstings förslag förefintliga och i kungl. kommitténs förslag upptagna medgifvande, att i beslag taget virke må försäljas innan det dömts förbrutet, är betingadt däraf, att, om det dröjer lång tid innan beslagtaget virke dömes förbrutet, virket undergår betydande försämring och slutligen kan förlora allt värde. Men om medgifvandet är nödvändigt till förekommande af förlust, får det ej förglömmas, att, då det gäller en icke domfärd parts rätt, det är en tydlig plikt att söka förytttra virket så fördelaktigt som möjligt och bereda ägaren god tid att bevaka sin rätt. Detta kan väsentligen vinnas med att kungörelsen om auktion å virket införes i mera spridd tidning inom länet, så att den får större offentlighet, än om den uppläses allenast i kyrka. Däremot synes det icke behöfligt, att ägaren personligen delgifves underrättelse om auktionen. En ovillkorlig föreskrift därom skulle ej sällan medföra uppskof eller dröjsmål med auktionens hållande utan att vara till motsvarande nytta.

Ett annat ganska tillförlitligt och mera bekvämt sätt är att finna i föreskriften att, i öfverensstämmelse med hvad utsökningslagen innehåller rörande underrättelse till kände inteckningshafvare om utsatt auktion å fast egendom, kallelse om auktionen skall tillsändas ägaren med posten i så god tid, att brefvet kan komma honom till handa minst fjorton dagar före auktionen. För säkerhets skull bör brefvet rekommenderas, hvarigenom äfven i postkvittot erhålles ett bevisningsmedel.

Det är att vänta, att fall skola inträffa, då beslagtaget virke icke kan dömas förbrutet, därför att icke känt är, hvilken är ägare till virket eller har afverkat detsamma; kan icke någon ställas till ansvar för förseelsen, äger domstol ej heller förklara beslagtaget virke förbrutet. För sådan händelse måste finnas föreskrift om huru med virket skall förfaras och värdet däraf disponeras. Kungl. kommitténs förslag i detta afseende i § 11 är värdt erkännande; dock bör af skäl att i förevarande förslag straffet drabbar afverkaren, som därför skall ställas under åtal, meningen »vare han sin rätt till detsamma förlustig» utbyttas mot »vare virket såsom förbrutet ansedt».

För att egga allmänna åklagarens och tillsyningsmännens nit i öfvervakandet af lagens efterlefnad är det lämpligt, att de tillerkännas större förmån af åtal och beslag, än kungl. kommittén velat dem tilldela, hvarför åklagareandelen bör höjas till två tredjedelar af värdet.

I lagförslaget ordas om skogsvårdsstyrelse, men då någon sådan i den uti lagförslaget afsedda bemärkelse icke för närvarande finnes, tyckes fullständigheten fordra, att i lagen inflyter föreskrift om att förordning därom skall af Konungen meddelas.

Förslag till lag angående vården af enskildes skogar inom Västernorrlands och Jämtlands län.

§ 1.

Barrträd, som, efter hvad här nedan i § 2 sägs, är att anse såsom undermåligt, må icke afverkas annat än till skogsägarens eget eller annans husbehof samt till flottningsanordningar eller allmänt behof, allt inom det län, där skogsmarken är belägen, så framt icke trädet är torrt eller vederbörligt tillstånd, på sätt i § 3 stadgas, är gifvet till trädets afverkning.

§ 2.

Mom. 1. Såsom undermåligt anses träd, som afverkad ej håller uti någon riktning minst nedannämnda mått i genomskärning på ett afstånd af 1,5 meter från storändan, nämligen,

med bark: tallträd 25 cm. samt granträd 19 cm. inom Västernorrlands län och 21 cm. inom Jämtlands län, eller utan bark: tallträd 21 cm. samt granträd 17 cm. inom Västernorrlands län och 19 cm. inom Jämtlands län.

Mom. 2. Virke af trädets öfre del må ej hänföras till undermåligt virke, där det icke ådagalägges, att virket är taget af träd, som är undermåligt.

Mom. 3. Sparre, som är bildad så, att ursprungliga tjockleken vid 1,5 meters längd från storändan icke kan utrönas, skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets vid sagda längd minst följande mått, nämligen

sparre af tall 61 cm. samt sparre af gran 49 cm. inom Västernorrlands län och 55 cm. inom Jämtlands län.

§ 3.

Mom. 1. Afverkning af undermåliga träd med rätt till fritt förfogande öfver virket, må, på sätt och villkor här nedan föreskrifvas, äga rum

1) om träden böra för skogens ordentliga vård och föryngring borttagas, äro skadade eller undertryckta, stå å försumpad eller vattensjuk mark eller äro af beskaffenhet, att vidare tillväxt af dem icke är att förvänta;

2) om trädens fällande erfordras för skogsmarkens uppodling.

Mom. 2. Vill skogsägaren afverka undermåliga träd, jämlikt 1:sta punkten i föregående mom., ingifve han därom skriftlig anmälan till skogsvårdsstyrelsen inom länet, hvilken, därest något i nämnda punkt omförmälda fall föreligger och laga hinder eljest ej möter, har att lämna tillstånd till afverkningen och låta verkställa utsyning af virket. Öfver utsyning skall förrättningsmannen uppgöra instrument i tvenne exemplar, däraf han skall tillställa sökanden eller hans ombud det ena exemplaret, innan han från förrättningsstället afreser, och insända det andra exemplaret till skogsvårdsstyrelsen.

Mom. 3. Där jordägare vill, jämlikt 2:dra punkten af 1:sta mom., för skogsmarks uppodling fälla skog, göre han därom skriftlig anmälan till vederbörande tjänsteman hos skogsvårdsstyrelsen, hvilken det åligger att, så snart lämpligen ske kan, å den uppgifna odlingsmarken anställa besiktning till ut-

rönande af dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till skogsvårdsstyrelsen insända berörda anmälan tillika med besiktningsinstrumentet, innefattande uppgift å den tid, som anses för odlingens fullbordande erforderlig, och värdet af den undermåliga skog, öfver hvilken jordägaren vill erhålla rätt att fritt föfoga, jämte det yttrande i öfrigt, hvartill besiktningen kan föranleda.

Finner skogsvårdsstyrelsen det tillämnade odlingsföretaget vara af beskaffenhet, att afverkning af undermåligt virke till fritt föfogande bör medgifvas, medele skogsvårdsstyrelsen därtill tillstånd med utsättande af viss tid, inom hvilken odlingen skall vara fullbordad; dock må tillstånd icke meddelas, förrän jordägaren till skogsvårdsstyrelsen aflämnat en med vederhäftig borgen försedd förbindelse att, där odlingen icke varder inom föresatta tiden verkställd, till skogsvårdsstyrelsen inbetala ett belopp, motsvarande värdet af de undermåliga träd, öfver hvilka han begärt rätt att fritt föfoga. Hvad på grund af sådan förbindelse till skogsvårdsstyrelsen inflyter, tillfaller den under skogsvårdsstyrelsens förvaltning stående skogsvårdskassa.

Mom. 4. Angående rätt att utan hinder af denna lag fritt föfoga öfver undermåligt virke, som till följd af föreläggande vid laga skifte varder afverkad, skall i tillämpliga delar gälla hvad här ofvan är stadgadt.

Mom. 5. Undermåligt virke, som skogsägare enligt denna § erhållit tillstånd att afverka, äge han att till sin säkerhet få genom förrättningsmannens försorg stämpladt med märke, som af skogsvårdsstyrelsen fastställes för hela länet och om hvars utseende tillkännagifvande skall årligen i länskungörelserna införas. Skogsvårdsstyrelsen äger ock, där den finner så nödigt, att i sammanhang med meddelandet af tillstånd till afverkning dylik stämpling föreskrifva.

§ 4.

För utsyning och stämpling af undermåligt virke samt för besiktning af skogsmark i och för odling i enlighet med § 3 vare skogsägaren icke skyldig vidkännas annan kostnad än att förse förrättningsmannen med kost och husrum eller gifva ersättning därför med tre kronor för hvarje dag förrättningen å stället upptager.

§ 5.

Den, som gör sig skyldig till öfverträdelse af hvad här ofvan finnes stadgadt i fråga om afverkning af undermåligt virke, straffes med böter från och med tio till och med femhundra kronor, hvarjämte det olofligen afverkade virket, oafsedt om det kommit i annans ägo eller besittning, är underkastadt beslag och dömes förbrutet; dock må beslag icke verkställas å virke, som finnes med annans virke fritt flytande i flottled eller annat vattendrag, däri virke brukar framflottas.

§ 6.

Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare och skogsvårdsstyrelsens tjänsteman, men rättighet att utföra åtal allenast allmän åklagare; skolande förty skogsvårdsstyrelsens tjänsteman, som gjort beslag, därom göra anmälan hos allmänna åklagaren.

§ 7.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall af åklagaren säljas å offentlig auktion så kungjord, som om auktion å utmätt löseegendom är stadgad. Virke, som tagits i beslag, må på nämnda sätt försäljas äfven innan det dömts förbrutet, i hvilket fall dock fullständig af två trovärdige män bestyrkt förteckning, utvisande virkets mängd, dimensioner och beskaffenhet, först skall upprättas samt kungörelse om auktionen införas minst fjorton dagar förut i den tidning i länets residensstad, däri allmänna påbud för denna stad vanligen meddelas, hvarjämte virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, skall om auktionen underrättas genom bref, som auktionsförrättaren skall med posten under rekommendation till honom afsända så tidigt, att det kan komma honom till handa minst fjorton dagar före auktionen.

Försåldt virke stämplas med länsmärket.

§ 8.

Af böter enligt denna lag tillfalla två tredjedelar åklagaren och en tredjedel skogsvårds-kassan i det län, där afverkningen skett. Finnes särskild angifvare, njute han hälften af åklagarens andel.

Medel, som influtit genom försäljning af förbrutet virke, fördelas med en tredjedel till åklagaren, en tredjedel till den, som beslaget verkställt, och en tredjedel till skogsvårds-kassan i det län, där afverkningen ägt rum, eller, om det ej kan utrönas, till skogsvårdsstyrelsen i det län, hvarest beslaget skett.

Försäljes i beslag taget virke innan det dömts förbrutet, skall försäljningssumman nedsättas i länets ränteri till dess frågan om virket är förbrutet blifvit slutligen afgjord; och vare om nedsättning af sådana medel i bankinrättning lag, som i § 138 af utsökningslagen sägs.

§ 9.

Är ägare af i beslag taget virke okänd eller vistas han utom riket, skall kungörelse om beslaget genom åklagarens försorg införas tre gånger såväl i allmänna tidningar som i tidning inom orten. Har ej inom sex månader efter sista kungörandet ägaren till virket hos Konungens befallningshafvande sig anmält, och har åtal emot den, som olofligen afverkat virket, ej inom den tid anställts, vare virket såsom förbrutet ansedt; och förordne Konungens befallningshafvande härom så ock om virkets försäljning, där sådan ej redan ägt rum.

§ 10.

Saknas medel till fulla gäldandet af böter, hvartill någon på grund af denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmän strafflag.

§ 11.

Förordning om skogsvårdsstyrelse meddelas af Kungl. Maj:t.

§ 12.

Denna lag träder i kraft den

Det nya förslaget till lag angående vården af enskildes skogar inom Västernorrlands och Jämtlands län har påkallat ändring af kungl. kommitténs förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelse så till vida den länen rörer för att förordningen skall väl sluta sig till lagens syfte och bestämmelser. — Då de väsentligaste ändringarna finna förklaring i hvad som anmärkts mot kungl. kommitténs förslag, har särskild motivering icke ansetts erforderlig.

Förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelse inom Västernorrlands och Jämtlands län.

§ 1.

I hvardera länet skall finnas en skogsvårdsstyrelse, bestående af tre med skogsförhållandena inom orten förtrogna män, utsedda för tre år i sänder, en såsom ordförande utaf Kungl. Maj:t och de öfriga af länets landsting.

Suppleanter till lika antal som ledamöterna utses för samma tid och på enahanda sätt som desse.

Afgår ledamot eller suppleant under den för honom bestämda tjänstgöringstid, utses annan för den tid, som för den afgångne återstått.

§ 2.

För besluts fattande inom skogsvårdsstyrelsen fordras, att ordföranden eller hans suppleant samt två ledamöter eller suppleanter för dem äro tillstädes.

Val inom styrelsen förrättas med slutna sedlar, och lotten skiljer mellan dem, som erhållit lika röstetal. I öfrigt fattas besluten efter öppen omröstning, och blifver den mening gällande, hvarom de fleste röstande sig förenat; äro rösterna för olika meningar lika delade, gäller den mening, som biträdes af ordföranden.

§ 3.

Hos skogsvårdsstyrelsen skall vara anställd såsom föredragande och sekreterare en forstligt bildad man, hvilken fullgjort hvad som erfordras för vinnande af anställning såsom tjänsteman i skogsstaten.

§ 4.

Skogsvårdsstyrelsen har till uppgift att inom länet

a) hålla tillsyn öfver skötseln och vården af enskildes skogar och i sådant afseende låta genom sina biträden verkställa den utsyning och utstämpling af virke samt besiktning å till odling afsedd mark, som, enligt lagen angående

vården af enskildes skogar inom Västernorrlands och Jämtlands län, kunna ifrågakomma;

b) söka befrämja den enskilda skogshushållningen genom utbredande af kunskap i skogsskötseln;

c) förvalta länets skogsvårdskassa, hvilken bildas af skogsvårdsafgifter och medel, som eljest enligt gällande föreskrifter inflyta, äfvensom af de belopp, som af staten, landstinget, hushållningssällskapet eller annan kunna lämnas till den enskilda skogsvårdens främjande;

d) i mån af tillgång lämna bidrag till arbeten för skogskultur och andra åtgärder för befordrande af bättre skötsel af enskildes skogar;

e) antaga, förordna samt med omhänderhafvande medel aflöna dels sekreteraren, dels ock erforderligt antal forstligt bildade tjänstemän och andra biträden för de distrikt, i hvilka länet för skogsvården kommer att indelas, äfvensom utfärda instruktioner för tjänstemän och biträden.

Har skogsägare för vården af sina skogar anställt forstligt bildad man, må skogsvårdsstyrelsen åt denne uppdraga att under skogsvårdsstyrelsens öfverinseende verkställa den utsyning och utstämpling af undermåligt virke, som det eljest tillkommer skogsvårdsstyrelsen att ombesörja.

Skogsvårdsstyrelsen har dessutom att ställa sig till efterrättelse lagen angående vården af enskildes skogar inom Västernorrlands och Jämtlands län samt det reglemente, som för styrelsen och på dess förslag blifvit efter landstingets hörande af Kungl. Maj:t meddela.

§ 5.

Medel från skogsvårdskassan få ej användas för skogar, tillhörande staten eller allmänna boställen, ej heller häradsallmänningar, s. k. besparingssskogar eller städers och allmänna inrättnings- eller stiftelsers skogar.

§ 6.

Ordförande och ledamot i skogsvårdsstyrelsen äfvensom revisor, hvarom i § 7 här nedan förmåles, erhåller från skogsvårdskassan dels för hvarje sammanträde ersättning efter klass 3 i resereglementet, dels ock det arfvode, som efter förslag af landstinget af Kungl. Maj:t bestämmes.

§ 7.

Skogsvårdsstyrelsen åligger att före april månads utgång hvarje år afgifva redovisning för sin förvaltning under näst föregående kalenderår; skolande vid denna redovisning jämväl fogas en kortfattad framställning angående de enskilda skogarnes i länet tillstånd och skötsel. Denna redovisning skall granskas af revisorer, utsedde en af Kungl. Maj:t och de öfriga af landstinget till det antal, landstinget bestämmer. Revisionsberättelsen, vid hvilken skall fogas ofvannämnda framställning angående de enskilda skogarnes tillstånd och skötsel och däri ansvarsfrihet för styrelsen till- eller afstyrkes, skall tillika med framställningen befordras till tryck och utdelas bland landstingets ledamöter minst en månad före landstingets nästa lagtima sammanträde, hvarjämte ett exemplar skall insändas till kungl. jordbruksdepartementet.

På landstinget ankommer att bevilja eller vägra skogsvårdsstyrelsen ansvarsfrihet för styrelsens förvaltning under det år, revisionsberättelsen omfattar.

§ 8.

En hvar ledamot i skogsvårdsstyrelsen ansvarar gemensamt med de öfriga för de medel, styrelsen under sin förvaltning haft, äfvensom för de säkerhetshandlingar, mot hvilkas antaglighet han icke till protokollet gjort anmärkning. Denna ansvarighet fortfar till dess förvaltningen blifvit af landstinget eller, om klander anställles, af vederbörlig domstol godkänd, eller, ock till dess natt och år efter räkenskapers aflämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blifvit anställdt.

Motiver till utkast till lag angående skogsvårdsafgifter för Västernorrlands och Jämtlands län.

För att sätta skogsvårdsstyrelsen i tillfälle att fullgöra hvad som, enligt förslaget till förordning angående skogsvårdsstyrelse, skall styrelsen åligga, erfordras oundgängligen, att tillräckliga medel ställas till dess förfogande.

Den lämpligaste utvägen att bereda medel därtill har kungl. kommittén funnit i att pålägga exporten af trävaror en afgift, benämnd skogsvårdsafgift; och har kungl. kommittén därför i sitt betänkande föreslagit, att skogsvårdsafgift skall erläggas för trävaror och trämassa, som från landet utföres, med 10 öre för hvarje kubikmeter fast mått af rundvirke, sågadt, tillhugget eller hyfladt virke, stäfver, lådbräder och splittved samt famn- och kastved, med 50 öre för hvarje ton kemiskt tillverkad torr trämassa, med 30 öre för hvarje ton mekaniskt tillverkad torr trämassa, och för våt trämassa hälften af nyss angifna belopp. Afgifterna skola uppbåras af vederbörande tulltjänsteman i exportorten och redovisas till kungl. statskontoret, hvarefter afgifterna i enlighet med de grunder, Kungl. Maj:t för fem år i sänder bestämmer, fördelas mellan länen efter den virkesmängd, som för tillverkning af de utförda varorna blifvit inom de skilda länen afverkad. Afgift skall enligt förslaget icke utgå för trävaror och trämassa, som utföres från Gottlands, Västerbottens och Norrbottens län. För afgift, som vid utförelse från ort inom annat än nämnda län erlagts för trävaror eller trämassa, bevisligen härrörande från virke, afverkad å ort, för hvilken lagen ej gäller, åtnjuter exportören restitution på villkor och grunder, Kungl. Maj:t föreskrifver.

För exporten år 1896 af oarbetade och halft bearbetade trävaror äfvensom till skeppad trämassa användt virke med fördelning efter virkets härstamning skulle, enligt kungl. kommitténs beräkning, tab. U., exportafgift tillkommit Västernorrlands län med 118,806 kronor och Jämtlands län med 110,646 kronor. Denna beräkning säges af kungl. kommittén hvilas på en af densamma uppgjord tab. X öfver exporten samma år af oarbetade och halft bearbetade trävaror med fördelning efter virkets härstamning samt exportdistrikt. I denna tabell redovisas, enligt kungl. kommitténs påstående, för 86 % af rikets hela trävaruexport. Tabellen redovisar dock allenast för 86 % af 1,700,980 kubikmeter af hela rikets virkesexport, som uppgått till 6,680,640 kubikmeter, tab. F, och upptager icke

någon export från hamnarne norr om Dalälven. Huru kungl. kommittén kommit till de särskilda summor, som skulle tillfalla Västernorrlands och Jämtlands län, är ej möjligt att af de statistiska tabellerna finna. Beräkningen af de exportafgifter, som skulle tillfalla de båda nämnda länen, synes därför för lös för att bibringa en klar föreställning om huru länens inkomst af skogsvårdsafgifter skulle utfalla.

Fasthålles vid att skogsvårdsafgiften bör hafva till ändamål att bereda medel till vården af den enskildes skog och till höjandet af skogshushållningen just inom den ort eller det län, där skogen afverkats, så vill det synas, som om den af kungl. kommittén föreslagna grunden för afgiftens utgående ej vore väl vald. Det låter sig nämligen icke göra att bestämma, huru mycket virke som från de särskilda länen åtgått för tillverkning af utförda varor. Till exporten från Västernorrlands läns hamnar föres råmateriale ej blott från samma län och Jämtlands län, utan ock från Västerbottens och Norrbottens län samt från Finland, hvarförutom sågade varor hämtas till samma hamnar från såväl de nordligaste tvänne länen som från Gäfleborgs län och Uppland. Råmaterialet särskiljes ej vid sågverken efter produktionsorten, utan sammanblandas och kan ej förarbetas med något som helst afseende å härstamningen, hvarför det ej är möjligt för exportören, äfven om han själf är sågverksägare, att angifva, huru mycket virke från hvarje län eller ort som ingått i den utförda varan. Den medgifna rätten till restitution i ofvan anmärkta fall blifver följaktligen mycket svår att tillämpa på ett åsyftadt och rättvist sätt, helst det skall åligga exportören för tillgodonjutande af denna förmån att bevisa, huru stor del af exporten härrört från virke afverkad å ort, för hvilken lagen ej gäller. Blifver det honom ej möjligt att förebringa en fullt nöjaktig utredning härom, skall exportören ofta se sig tvungen vidkännas en afgift, som rätteligen icke bort utgå. Men äfven om exportören skulle lyckas att lämna tillfredsställande uppgifter i nämnda afseende, får han vidkännas olägenhet af att under en tid afvara de utbetalda penningarna, för hvilka icke någon ränteersättning ifrågasatts.

Kungl. kommittén har tänkt sig, att Kungl. Maj:t för skogsvårdsafgifternas fördelning skulle få erforderligt material ur landshöfdingarnes embetsberättelser, men det torde ej behöfva mer än påpekas, att uppgifterna i femårsberättelserna om för industriellt ändamål afverkad virke äro i hög grad ofullständiga och därför näppeligen kunna bilda grundlag för en något så när rätt fördelning.

Då tanken på skogsvårdsafgift har sin rot i den åsikt, att den, som afverkar skog och såmedelst minskar skogskapitalet för att genom försäljning eller förarbetning därpå skaffa sig en inkomst, äfven bör hafva förpliktelse att lämna något bidrag till skogens skyddande från förödelse och till skogshushållningens främjande, synes den grundsats böra få göra sig gällande, att denna skyldighet skall träffa icke allenast den, som exporterar virke, utan äfven den, som afverkar eller förarbetar virke till förbrukning inom landet, såvidt nämligen förbrukningen ej skall ske till husbehof eller till annat behof, hvartill, enligt landstingskommittérades förslag till lag angående vården af enskildes skogar, afverkning må ske fritt. I följd härpå bör skogsvårdsafgiften öfverflyttas från exporten till afverkningen och få utgå efter den kvantitet virke af olika slag, som på skilda platser inom länen värkligen afverkas. Härigenom skall svårigheten, för att ej säga onöjligheten, för exportören att lämna erforderlig uppgift om virkets härstamning bortfalla, och bestämmelse om restitution blifva obehöflig.

Fråga blifver då, efter hvilka grunder skogsvårdsafgifter skola beräknas, huru debiteringen och uppbörden af desamma skola ske och huru en effektiv kontroll däröfver skall kunna ordnas.

I afseende å skogsvårdsafgifternas storlek har kungl. kommittén föreslagit, att densamma skulle i lag fixeras. Häremot må först påpekas, att skogsvårdsstyrelsen, när den skall börja sin verksamhet, icke har några inflyttna skogsvårdsafgifter till förfogande, hvarför medel till organisationskostnader, aflöningar m. m. måste på annat sätt anskaffas, måhända genom lån eller förskott, som måste återgäldas. Denna omständighet kan påkalla, att skogsvårdsafgifterna i början tilltagas så rundligt, att de lämna medel icke blott till erforderliga omkostnader, utan äfven till bestämda ränte- och afbetalningar å lån eller förskott, som lämnats skogsvårdsstyrelsen. Sedan sådan återbetalning skett, är det antagligt, att skogsvårdsafgifterna kunna nedsättas till beloppen.

Då skogsvårdsafgifterna böra i möjligaste mån afpassas så, att de blifva tillräckliga för det ändamål, de äro afsedda att befrämja, men erfarenhet för närvarande saknas om de utgifter och kostnader, som däraf blifva en följd, tyckes det äfven från den synpunkten vara betänkligt att en gång för alla fastslå en afgift, som kan visa sig blifva för stor eller för liten.

Blifver den för stor, kan öferskottet öfver utgifterna visserligen besparas och bilda ett afkomstgifvande kapital, men detta skulle uppenbarligen, synnerligast under tryckta penningtider och låga försäljningspriser, medföra ett onödigt betungande af den enskilde skogsägarens eller skogsförbrukarens ekonomi.

Komma åter inflytande afgifter icke att räcka till erforderliga omkostnader, är det fara, att skogsvårdsstyrelsen icke kan fullfölja sina uppgifter äfvensom att hela försöket att införa en bättre vård af enskildes skogar strandar.

Det får ej heller förbises, att värdeförhållandet mellan de olika slagen af virke, såsom sågtimmer, pappersmassa, kolved, bjälkar, props och dylikt, ej ännu vunnit nödig stadga för ett fullt rättvist bestämmande af skogsvårdsafgift för hvarje slag; och dock är det af vikt, att skogsvårdsafgiften lämpas efter de olika förhållanden i nämnda hänseende, som å skilda tider kunna blifva rådande, och efter den erfarenhet om nettoförtjänsten och virkets användande för ena eller andra ändamålet, som i framtiden kan vara att emotse.

Det kan äfven tänkas, att behofven af skogsvårdsafgifter inom de båda länen, hvarom nu är fråga, eller Västernorrlands och Jämtlands län, kunna gestalta sig väsentligen olika, och att därför en fixerad afgift för det ena länet icke skall passa för det andra. Om dessa behof kan näppeligen någon tillförlitlig utredning ske förr än skogsvårdsstyrelserna tillkommit och känt blifvit, i hvilken omfattning enskilde skogsägare komma att begagna sig af den i förslaget till förordning om skogsvårdsstyrelser för länen dem medgifna frihet att låta närmaste tillsyn öfver skogen utöfvas af egna forstligt bildade skogsförvaltare, som af dem aflönas, och huru de öfriga enskilde tillhöriga skogsmarker böra i distrikt under omedelbart inseeende af skogsvårdsstyrelsens tjänstemän indelas.

Dessa skäl tala för att göra skogsvårdsafgiften rörlig, eller så att den bestämmes af Kungl. Maj:t för viss kortare tid efter sig företeende omständigheter, och att Västernorrlands och Jämtlands län i afseende å skogsvårdsafgifter få utgöra särskilda områden.

Debiteringen och uppbörden af skogsvårdsavgifterna efter de fastställda grunderna torde lämpligast kunna öfverlämnas åt skogsvårdsstyrelserna genom de tillsyningsmän eller biträden, som skola tillsättas för de särskilda distrikt, hvari länen i fråga om skogsvården skola indelas. Uppgifter om mängden af olika slag af afverkad virke skulle i så fall af den, som afverkat eller låtit afverka afgiftspliktigt virke, eller den, som enligt bruk i orten försett virke med ett märke för att särskilja det från annan tillhörigt virke, lämnas till vederbörande tillsyningsman inom distriktet för afgiftens uträknande och kontroll öfver uppgifternas riktighet.

Vid uppbörden borde skogsvårdsstyrelsen äfven få påräkna biträde af järnvägstjänstemän eller tulltjänstemän, i fall virket afsändes på järnväg eller skall inlastas direkt i fartyg.

Äfven flottningförenings styrelse bör vara skyldig att gå skogsvårdsstyrelsen till handa vid uppbörd af afgift för virke, som i föreningens flottled framföres. Denna uppbörd kan lätt försiggå i sammanhang med uppbärandet af flottningskostnader och amorteringsavgifter och bör därför icke blifva nämnvärdt betungande för flottningföreningen.

I och för kontrollen öfver att skogsvårdsavgift varder behörigen erlagd, bör skogsvårdsstyrelsen tillerkännas rätt att erhålla upplysning af järnvägs- och tulltjänstemän samt af den, som äger, innehar eller drifver skogförbrukande anläggning, och den, som idkar handel med afgiftspliktigt virke eller produkter däraf. Det är möjligt, att bestämmelse om skogsvårdsavgiftens utgörande efter mängd af afverkad virke nödvändiggör en ökning af tillsyningsmännens antal utöfver det, som skulle vara tillräckligt i händelse afgiften lades på exporten, men kostnaden för denna ökning motväges däraf, att allt virke, som afverkas för industriell förbrukning eller förarbetning, kommer att få draga afgift, och af en jämnare och rättvisare fördelning af avgifterna.

I öfverensstämmelse med dessa i korthet angifna åsikter om föremålet för skogsvårdsavgift samt sättet för afgiftens påförande och uppbärande m. m. hafva landstingskommittéerna uppgjort ett här efteråt intaget utkast till lag angående skogsvårdsavgifter i Västernorrlands och Jämtlands län.

Uti 1 § af detta utkast angifves, att skogsvårdsavgift skall utgå för virke af barrträd, tall eller gran, afverkad för annat ändamål än till skogsägarens eget eller annans husbehof samt till flottningsanordningar och allmänt behof, allt inom det län, där skogsmarken är belägen. Hvarje län skall således, på sätt förut antydts, komma att i fråga om skogsvårdsavgift bilda ett särskildt område, hvilket är nödvändigt, då tillsynen öfver vårderna af enskildes skogar inom länet tillkommer skogsvårdsstyrelsen inom samma län, och de omständigheter, som böra blifva bestämmande för skogsvårdsavgiftens belopp, kunna vara mycket växlande inom de särskilda länen.

Från afgiftsplikt har undantagits virke, som afverkas för de ändamål, för hvilka afverkning, enligt förslaget till lag angående vårderna af enskildes skogar inom länen, får ske fritt.

Till stadgandet i § 2, att Kungl. Maj:t skall bestämma afgiftens belopp för olika slag af virke att gälla under en tid af högst fem år, har gjorts det tillägg, att förslag till skogsvårdsavgifter skall uppgöras af länets skogsvårdsstyrelse, enär denna sitter inne med de bästa förutsättningarna för att bedöma

de verkliga behofven af skogsvårdsafgifter och följa industriens utveckling. Öfver förslaget skall likväl landstinget höras för att förslaget skall få en mera allsidig pröfning.

Det har förut nämnts, att uppgifter om afverkad afgiftspliktigt virke böra lämnas till skogsvårdsstyrelsens tjänstemän. Bestämmelse härom förekommer i § 3. Dessa tjänstemän, som skola med uppmärksamhet följa afverkningarna hvar inom sitt distrikt, äro bäst i tillfälle att kontrollera uppgifternas riktighet såväl till virkesmängd som till olika slag af virke. Då det virke, som afverkas till afsalu eller till förarbetning vid sågverk eller andra industriella inrättningar, vanligen åsättes ett af afverkaren eller köparen antaget virkesmärke, har, till underlättande af kontrollen och möjligheten att utfä ålöpande skogsvårdsafgift, det syntes nödigt att i detta fall lägga uppgiftsskyldigheten på den, hvars märke virket blifvit åsatt, i synnerhet som denne, jämlikt § 5, skall svara för afgiftens behöriga inbetalande.

För att skogsvårdsstyrelsen och dess tjänstemän skola få rådrom att uträkna och debitera den afgift, som för ett afverkad parti virke skall utgå, har i § 4 införts bestämmelse om tider, inom hvilka virkesuppgifter skola aflämnas.

Tiden är olika, allt eftersom virket skall löst framflottas, transporterats å järnväg, direkt inlastas i fartyg eller transporterats i flottar, s. k. grimmor eller ock på annat sätt framföras till skogförbrukande anläggning.

För virke, som skall flottas löst i flottled, skall virkesuppgiften lämnas senast den 1:sta juli. Allt virke är nämligen då till flottlederna framfördt, och virkesägarna hafva efter afverkningarnes och intunningarnes afslutande haft tillräcklig tid på sig att sammanföra uppgifterna om sina afverkningars och virkesköps omfattning.

Då virket skall å järnväg transporterats, kan en viss tid på året för uppgifternas aflämnande icke bestämmas af de skäl, att transporten kan företagas när helst lägligt tillfälle därtill gifves. En viss tidsrymd för aflämnade uppgifters kontrollerande bör dock skogsvårdsstyrelsen eller dess tjänsteman tillmätas, därvid dock man måste iakttaga varsamhet, så att tidsrymden icke blifver hindrande för virkestransporten. Med hänsyn till inom länen rådande afverkningsförhållanden, torde, utan fara för att verkligt men skall uppstå för afsändaren, uppgiftstiden fastslås till senast fjorton dagar före afsändandet.

För virke, som, utan att hafva flottats löst i flottled eller förts å järnväg, skall inlastas direkt i fartyg eller medelst bogsering i flottar eller grimmor transporterats till sågverk eller annan skogförbrukande industriell anläggning, kan ingen tidsskillnad mellan uppgiftens aflämnande och virkets inlastande eller bortförande uppdragas. Det händer nämligen ofta, att hamnarna blifva isfria, och att fartyg inkomma ungefär samtidigt med att virkesafverkningen afslutas. Inlastningen kan i så fall icke fördröjas utan kostnader för aflastaren. Vidare brukar ofta efter kusten af Västernorrlands län afverkad virke, som ej skall passera flottled och därför blifver lätt disponibelt, så snart öppet vatten uppstår bogseras till sågverken, för att ej afbrott i deras verksamhet skall uppstå. Man måste därför nöja sig med att uppgiften skall aflämnas *före* inlastandet eller bortförandet.

Om afverkad virke framföres till en skogförbrukande anläggning på annat sätt, än ofvan nämnts, t. ex. framköres direkt till såg eller pappersmassfabrik,

går det ej heller för sig att i lag utsätta någon viss tid för uppgifternas aflämnande, enär därigenom verksamheten vid sådana industriella anläggningar skulle kunna på ett betänkligt sätt hindras. Det får därför öfverlåtas åt skogsvårdsstyrelsen att efter pröfning i hvarje särskildt fall utfärda för uppbörden och kontrollen erforderliga bestämmelser; och möjlighet att härutinnan komma till godt resultat står att finna däri, att skogsvårdsstyrelsens tjänstemän, hvar inom sitt distrikt, hafva att göra sig noga underrättade om där rådande förhållanden och därefter lämna styrelsen meddelanden till rättesnöre vid berörda bestämmelsers utfärdande.

Med skogförbrukande anläggning afses ej blott såg- och hyfvelverk, trämassfabrik samt anläggning för kolning i ugnar eller i mila af annat än affall från afgiftspliktigt virke, utan äfven alla andra industriella, på fabriksmässigt sätt drifna anläggningar, som i afsättningsändamål förarbeta trä eller för framställande af sin försäljningsvara förbruka trä, såsom snickerifabriker, glasbruk och bryggerier. Till sådan anläggning skulle följaktligen icke räknas ångbåtar, som eldas med trä, eller rörelse, som är att anse som handtverk, eller annan sådan handtering. Ej heller skulle under lagrummet falla virke, som erfordras för anläggning af industriella verk.

I enlighet med hvad förut uti de allmänna grunderna för lagutkastet framhållits, har uti §§ 5, 6 och 7 föreslagits ett samarbete mellan skogsvårdsstyrelsen samt flottningsföreningar och vederbörande tull- och järnvägstjänstemän för underlättande af uppbörden af skogsvårdsafgifter. För det besvär och ansvar, järnvägs- och tulltjänstemännen därigenom få, torde billigheten bjuda, att de erhålla någon godtgörelse i en viss procent af uppburna och till skogsvårdsstyrelsen redovisade medel. För flottningsförenings styrelse blifver åter uppbörden icke förknippad med något sådant besvär, att ersättning därför bör utgå.

Beträffande tider för skogsvårdsafgifts inbetalande hafva dessa i § 5 satts olika med, men i nära anslutning till hvad som om virkesuppgifters aflämnande föreslagits. Då skogsvårdsstyrelsen måste hafva tid att beräkna afgifter för den betydande mängd virke, som framföres löst i flottled, har tiden för uppbörd af afgift för sådant virke satts senast till den 1 augusti, till hvilken tid flottningsförenings styrelse kan utan svårighet uppbära skogsvårdsafgifterna.

För att vinna säkerhet för att skogsvårdsafgifterna komma att inflyta för virke, som skall föras å järnväg eller inlastas direkt i fartyg, har här föreskrifvits, att afgiften skall erläggas före virkets bortförande. Samma föreskrift har äfven funnits böra gälla för virke, som transporteras i flottar eller grimmor.

Skyldighet att erlägga afgift, innan virke med järnväg bortföres, får icke utgöra något hinder för järnvägstrafikens behöriga gång, hvarför i händelse af uraktlåten likvid järnvägstjänstemannen kan uttaga afgiften i sammanhang med fraktkostnaden.

För virke, som på annat sätt, än nu sagts, framföres till skogförbrukande anläggning, må i fråga om tiden för afgiftens erläggande skogsvårdsstyrelsen meddela den föreskrift, som för hvarje särskild anläggning kan finnas passande.

För skogsvårdsafgiftens erläggande skall i regel den svara, som vid tiden för afgiftens betalande är ägare till virket eller öfver detsamma äger disponera, men då virket lätt kan växla ägare, och det kan möta stora svårigheter för skogsvårdsstyrelsen att få kännedom om verkliga ägaren, har ansetts nödigt

lägga betalningsskyldigheten på den, som låtit förse virket med det märke, han använder till skiljande af sitt virke från annans virke, samt, i händelse virket icke med sådant märke försetts, å den, som tagit eller tager sådan befattning med virket, att det får antagas, att han äger förfoga öfver detsamma.

Till följd häraf kommer skogsvårdsafgiften merendels att drabba exportören eller idkaren af skogförbrukande industri, och det äfven om han skaffar sig råmaterial för sin verksamhet genom inköp af virke, som enskilde skogsägare afverkat. Betalningsskyldigheten kommer därför väsentligen att stanna på samma personer som enligt kungl. kommitténs förslag.

För möjliggörande af god kontroll öfver afgifternas erläggande har i § 7 införts, att flottningsförenings styrelse äfven som järnvägs- och tulltjänstemän skola gå skogsvårdsstyrelsen till handa med nödiga upplysningar.

De särskilda instruktioner, som för järnvägs- och tulltjänstemän blifva i detta afseende behöfliga, torde af kungl. järnvägsstyrelsen och kungl. tullstyrelsen meddelas. Dessutom har ansatts erforderligt förelägga ägare eller innehafvare af skogförbrukande anläggning äfvensom annan, som drifver handel med afgiftspliktigt virke eller produkter däraf, att förevisa den bokföring, däraf nödig upplysning för kontrollen kan erhållas. Det är klart, att skogsvårdsstyrelsen och dess tjänstemän i detta fall böra förfara med urskilning och betrakta allt hvad de vid granskning af bokföringen kunna få kännedom om utöfver det, som afser kontrollen, såsom konfidentiellt meddelande. Vanligen torde virkesjournalen, där sådan förts, lämna tillräcklig upplysning, hvarför den särskildt omnämnts, men då sådan, såsom ofta är fallet, vid virkeshandel i mindre omfattning icke föres, kan det blifva behöfligt, att afräkningsbok eller annan dylik del af bokföreningen granskas.

För att skogsvårdsafgifterna skola kunna lätt och utan tidsutdräkt indrifvas, bör på skogsvårdsstyrelsens begäran utmätning utan föregående dom eller utslag få för dem verkställas af vederbörande utmätningssman. Något hinder härför torde icke förefinnas, då en sådan förmån medgifvits med afseende å afgifter till vissa försäkringsanstalter. En liknande rätt återfinnes äfven uti §§ 35 och 74 af väglagen, som tillerkänner länsman eller kronobetjäning rätt att mot lega låta bättra brister i sommar- och vinterväghållning och därpå omedelbart hos den försumlige uttaga legokostnaden.

Har den, hos hvilken utmätningen skett, anledning till anmärkning mot skogsvårdsafgiften, står det honom öppet att öfver utmätningen sig besvära hos öfverexekutor, som då pröfvar anmärkningen eller, om den finnes tvistig, hänvisar saken till domstol.

Vid §§ 9, 10 och 11, som innehålla bestämmelser om straffpåföljd, åtalsrätt samt fördelning och förvandling af böter, må anmärkas, att allmänna åklagarens åtalsrätt bör blifva beroende af anmälan af skogsvårdsstyrelsen, för att icke åklagaren af långt drifvit tjänstenit skall anställa åtal, oaktadt verkligt behof af sådant tvångsmedel för rättelses vinnande icke förefinnes.

Det låter näppeligen sig göra att i lagen uppställa bestämmelser, fullt klara och tydliga, beträffande alla de skiftande ändamål, för hvilka afverkning af skog kan äga rum, hvarför man, åtminstone till dess större erfarenhet vunnits, måste nöja sig med att en del stadganden gifvas bredare drag. Mycket kommer därför att hvila på skogsvårdsstyrelsens urskilningsförmåga och uppfattning om lagens

syfte, men det är att hoppas, att skogsvårdsstyrelsen, sedan den fått göra sig förtrogen med arten och omfattningen af samt verksamhets sättet för de särskilda skogförbrukande industrierna, skall visa sig vuxen sin uppgift och förmå så ordna, att tvistefrågor endast undantagsvis skola uppstå. Kan emellertid lagen icke lämna allt, hvad man af densamma önskat, kan dock mycket ernås och därmed mycket godt för värden af enskildes skogar uträttas.

Utkast till lag angående skogsvårdsafgifter i Västernorrlands och Jämtlands län.

§ 1.

Skogsvårdsafgift skall, efter hvad här nedan sägs, erläggas för virke af tall och gran, som afverkats inom Västernorrlands och Jämtlands län, där ej afverkningen skett till skogsägarens eget eller annans husbehof eller till flottningsanordningar eller till allmänt behof, allt inom det län, där skogsmarken är belägen.

§ 2.

Afgiftens belopp för olika slag af virke bestämmes af Kungl. Maj:t hvarje gång för högst fem år på förslag af länets skogsvårdsstyrelse och efter landstingens hörande.

§ 3.

Den, som afverkat eller låtit afverka afgiftspliktigt virke, är skyldig att till den skogsvårdsstyrelsens tjänsteman, inom hvilkens distrikt afverkningen ägt rum, skriftligen lämna sådan uppgift å mängden af hvarje afverkad virkeslag, som för afgiftens beräkande erfordras. Varder virke med märke försedt, skall uppgiften lämnas af den, hvars märke virket åsatts.

§ 4.

Uppgift å afgiftspliktigt virke, för hvilket stadgad afgift icke redan erlagts, skall aflämnas:

- a) om virke skall löst framflottas i allmän eller enskild flottled, före den 1 juli;
- b) om virket skall på järnväg transporteras, fjorton dagar före dess afsändande;
- c) om virket skall inlastas direkt i fartyg eller transporteras i flottar eller s. k. grimmor, innan virket inlastas eller transporten tager sin början; och
- d) om virket framföres till skogförbrukande anläggning på annat sätt, än förut är sagdt, inom den tid, skogsvårdsstyrelsen äger bestämma.

§ 5.

Skogsvårdsafgift skall erläggas:

- a) för virke, som löst framflottas i allmän eller enskild flottled, till skogsvårdsstyrelsen eller, om den så bestämt, till vederbörande flottningsföreningsstyrelse senast den 1 augusti det år, flottningen äger rum;

b) för virke, som skall å järnväg transporteras, till behörig järnvägstjänsteman, innan transporten tager sin början;

c) för virke, som inlastas direkt i fartyg eller transporteras i flottar eller s. k. grimmor, till vederbörande tulltjänsteman eller till skogsvårdsstyrelsen, innan virket inlastas eller transporten tager sin början; och

d) för virke, som framföres till skogförbrukande anläggning på annat sätt, än här ofvan sägs, till skogsvårdsstyrelsen inom tid, som den äger bestämma.

För skogsvårdsafgiftens erläggande ansvarar: i det under mom. a omförmälda fall den, med hvars märke virket försetts; i fall, som omförmälas under mom. b och c, den som afsänder virket, samt för virke, som omnämnes under mom. d, den, som drifver den skogförbrukande anläggningen.

Har i de under mom. b och c omförmälda fall skogsvårdsafgiften icke inom utsatt tid guldits, vare jämväl mottagaren af virket ansvarig för afgiftens erläggande.

§ 6.

Skogsvårdsafgift, som uppburits af annan än skogsvårdsstyrelsen, skall af denne till styrelsen redovisas inom en månad efter uppörden.

§ 7.

I och för kontrollen af skogsvårdsafgiftens behöriga erläggande äger skogsvårdsstyrelsen att af flottningsföreningens styrelse äfvensom af järnvägs- eller tulltjänsteman erhålla nödiga upplysningar.

För nämnda ändamål vare den, som drifver skogförbrukande anläggning, äfvensom annan, som idkar handel med afgiftspliktigt virke eller produkter däraf, skyldig att vid anfordran för skogsvårdsstyrelsen eller dess tjänsteman uppvisa virkesjournal eller annan bokföring, däraf erforderlig upplysning kan erhållas.

§ 8.

Stadgad skogsvårdsafgift, som ej inom föreskrifven tid erlägges, har vederbörande utmätningsman att på skogsvårdsstyrelsens begäran omedelbart uttaga hos den tredskande. Af virke, för hvilket skogsvårdsafgift ej behörigen erlagts, må i afbidan på utmätnings verkställande skogsvårdsstyrelsen genom dess tjänsteman genast taga i beslag så mycket, som i värde svarar mot oguldna afgiften.

§ 9.

Den, som underlåter aflämna föreskrifven virkesuppgift, äfvensom den, som mot bättre vetande lämnar oriktig sådan uppgift, gör sig förfallen till böter från och med tio till och med femhundra kronor. Den, som sålunda sig förbrutit, vare jämväl pliktig erlägga stadgad skogsvårdsafgift eller, därest han jämlikt § 5 varit för densamma ansvarig, dubbel afgift för det icke uppgifna eller oriktigt uppgifna virket.

§ 10.

Atal enligt denna lag utföres af allmän åklagare på anmälan af skogsvårdsstyrelsen.

Af böter enligt denna lag tillfaller en tredjedel åklagaren och två tredjedelar skogsvårdskassan i det län, inom hvilket uppgiften å virket lämnats eller skolat lämnas.

§ 11.

Saknas medel till fulla gäldandet af böter, hvartill någon på grund af denna lag fällts, skall förvandling ske enligt allmän strafflag.

§ 12.

Skogsvårdsstyrelsen fastställer formulär för uppgifter om afgiftspliktigt virke och meddelar i öfrigt de närmare föreskrifter, som för tillämpning af denna lag finnas erforderliga.

Denna lag träder i kraft den — — — —
